

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi hyödyllisyysmallioikeudesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki hyödyllisyysmallioikeudesta. Esityksellä pyritään parantamaan sellaisten teknisten ratkaisujen suojaa, joita nykyiset teollisoikeudet, patentti ja mallioikeus, eivät kata. Hyödyllisyysmallisuojan kohteena olisi esineen muotona, rakenteena tai niiden yhdistelmänä toteutuva tekninen ratkaisu, jota voidaan käyttää teollisesti. Hyödyllisyysmallioikeudella suojattaisiin tekniset ideat ja ratkaisut, jotka eivät yllä patentoitavuuden tasolle, mutta joihin sisältyy keksinnöllisyyttä. Samoin hyödyllisyysmallioikeus suojaisi pikkukeksinnöt ja laiteparannukset, jotka sinänsä täyttävät patentoitavuuden ehdot, mutta joille keksinnön laadun tai esi-
neen lyhyen käyttöajan vuoksi patenttisuojaus olisi liian hidas ja kallis.

Hakemusmenettely olisi yksinkertainen, mikä rohkaisisi pientä ja keskisuurta teollisuutta ja yksityisiä keksijöitä nykyistä useammin hakemaan suojaa keksinnöilleen. Hyödyllisyysmallisuoja parantaisi suomalaisen teollisuuden kilpailuasemaa. Sen voidaan olettaa myös vähentävän patenttihakemusten käsittelyruuhkia. Hyödyllisyysmallioikeutta koskevat hakemukset käsitelisi ehdotuksen mukaan patentti- ja rekisterihallitus.

Hyödyllisyysmallioikeutta koskevaan lakiehdotukseen liittyen patenttilakiin, mallioikeuslakiin ja patentti- ja rekisterihallituksesta annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä muutoksia.

Tarkoituksena on, että lait tulevat voimaan vuoden 1992 alussa.

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

1.1. Tavoitteet

Esityksen ensisijaisena tavoitteena on antaa suojaa sellaisille keksinnöille, jotka eivät täytä voimassa olevan patenttilainsäädännön mukaan keksinnöltä vaadittavaa keksinnöllisyystasoa. Hyödyllisyysmallioikeus kannustaisi erityisesti pientä ja keskisuurta teollisuutta sekä yksityisiä keksijöitä suojaamaan näitä teknisiä ratkaisuja. Ehdotetun lain sisältämä hakemusmenettely on yksinkertainen eikä vaadi suuria

taloudellisia uhrauksia. Uusi teollisoikeudellinen suojamuoto estäisi myös patenttijärjestelmän arvon alenemista vähäisten keksintöjen suojaamisen kautta.

1.2. Keinot

1.2.1. Hyödyllisyysmallisuojan kohde

Hyödyllisyysmallioikeuden kohteena on pääsääntöisesti uusi, aikaisemmasta selvästi eroava tekninen ratkaisu, jolta ei vaadita yhtä paljon keksinnöllisyyttä kuin patentoitavalta keksin-

nöltä. Hyödyllisyysmallioikeudella suojataan, kuten patentilla, keksintö sen ulkomuodosta riippumatta. Suoja ei ole rajattu pelkästään rekisteröityyn suoritukseen. Hyödyllisyysmalli eroaa tässä suhteessa mallioikeudesta, jolla suojataan ainoastaan esineen ulkomuoto.

Hyödyllisyysmallilla suojattavat keksinnöt voidaan jakaa kahteen ryhmään. Ensimmäisen ryhmän muodostavat tekniset ideat ja ratkaisut, jotka eivät yllä patentoitavuuden tasolle, mutta joissa on kuitenkin sen verran keksinnöllisyyttä, että ne eivät ole itsestään selviä ammattimiehelle. Toisena ryhmänä ovat pikukeksinnöt ja laiteparannukset, jotka sinänsä täyttävät patentoitavuuden ehdot, mutta joille keksinnön laadun tai esineen lyhyen eliniän vuoksi patenttisuojaus on liian hidas ja kallis.

Ensimmäiseen ryhmään kuuluvilla keksinnöillä ei ole sopivaa suojamuotoa. Monille teknisille ratkaisuille tosin yritetään hakea mallioikeussuojaa niin sanottuina hyötymalleina. Koska mallioikeudella ei suojata ratkaisua, vaan ainoastaan ulkomuoto, suoja jää usein puutteelliseksi. Toiseen ryhmään kuuluvia keksintöjä voidaan periaatteessa suojata patentilla.

Hyödyllisyysmallisuojan kohteena on lakiehdotuksen mukaan esineen muotona, rakenteena tai niiden yhdistelmänä toteutuva tekninen ratkaisu, jota voidaan käyttää teollisesti. Tämä hyödyllisyysmallisuojan kohteen määrittely merkitsee sitä, että hyödyllisyysmallioikeutta ei myönnetä sellaisiin keksintöihin, jotka eivät liity esineen muotoon, rakenteeseen tai niiden yhdistelmään. Näin ollen suojaa ei myönnetä menetelmäkeksinnöille, kemiallisille yhdisteille eikä ravinto- tai lääkeaineille. Myöskään kasvilajikkeet, eläinrodut tai mikro-organismit eivät ehdotuksen mukaan voi saada hyödyllisyysmallisuoja.

Kemian teollisuuden piirissä tehdään myös sellaisia keksintöjä, jotka periaatteessa voisivat olla hyödyllisyysmallioikeudella suojattavia, esimerkiksi hammastahnat, pesupulverit, liimat ja suksivoiteet. Nämä voivat riittävän keksinnöllisyyden saavuttaessaan olla myös patentoitavissa. Niiden suojaamista hyödyllisyysmallioikeudella ei ole katsottu tässä vaiheessa taroituksenmukaiseksi, eikä niitä muissakaan maissa suojata hyödyllisyysmallioikeudella. Tältä osin lainsäädännön kehittäminen kuitenkin jatkossa on yhteydessä kansainväliseen kehitykseen.

Kemiallisten menetelmien sulkemista hyödyllisyysmallisuojan ulkopuolelle puolestaan voidaan perustella sillä, että hyödyllisyysmallioikeuden tarkoituksena on antaa halpa ja nopea mutta lyhytaikainen suoja. Koska kemiallisten menetelmien kehittäminen vaatii yleensä suurta ajallista ja rahallista panostusta, toiminta on taloudellisesti järkevää vain sillä edellytyksellä, että niille voidaan saada riittävän pitkä suoja-aika. Menetelmien jättämistä hyödyllisyysmallisuojan ulkopuolelle puoltaa myös se näkökohta, että niiden pitäminen salaisina on yleensä helpompaa kuin markkinoilta saatavien tuotteiden.

1.2.2. Suojan sisältö ja suojan saamisen edellytykset

Hyödyllisyysmallioikeus on varallisuusoikeuksiin kuuluva oikeus, joka voi olla yksityisoikeudellisten oikeustoimien ja seuraannon kohteena, kuten patentti ja mallioikeuskin.

Se, joka on tehnyt keksinnön, tai se jolle hänen oikeutensa on siirtynyt, voi rekisteröimällä hyödyllisyysmallin saada yksinoikeuden sen ammatimaiseen käyttöön. Tämä yksinoikeus sisältää sen, ettei kukaan muu kuin rekisteröinnin haltija ilman tämän lupaa saa käyttää hyväksi keksintöä valmistamalla, tarjoamalla, saattamalla vaihdantaan tai käyttämällä hyödyllisyysmallioikeudella suojattua tuotetta tai tuomalla maahan tai pitämällä hallussaan tällaista tuotetta jotakin edellä sanottua tarkoitusta varten.

Hyödyllisyysmallin rekisteröinnillä saatu yksinoikeus ei käsitä hyväksikäyttöä, joka ei tapahdu ammatimaisesti. Yksinoikeus ei myöskään käsitä sellaisen tuotteen hyväksikäyttöä, joka tässä maassa on saatettu vaihdantaan hyödyllisyysmallioikeuden haltijan toimesta tai tämän suostumuksella, eikä myöskään keksinnön käyttöä kokeissa, jotka koskevat itse hyödyllisyysmallioikeudella suojattua ratkaisua.

Hyödyllisyysmallioikeudella suojattavalta keksinnöltä edellytetään, että se on uusi. Ehdotuksessa on omaksuttu sama absoluuttisen uutuuden vaatimus kuin patenttilainsäädännössä. Hyödyllisyysmallioikeudella suojattavalta keksinnöltä vaaditaan myös keksinnöllisyyttä, mutta sen taso voi olla alhaisempi kuin patenteilta vaadittava keksinnöllisyys. Keksinnön tulee olla tietysti itsenäisen luomistyön tulos.

1.2.3. Etuoikeus

Ehdotuksen etuoikeutta koskevat säännökset perustuvat teollisoikeuden suojelemista koskevaan Pariisin yleissopimukseen (SopS 36/70 ja 43/75), jäljempänä Pariisin yleissopimus. Hyödyllisyysmallioikeutta koskeva hakemus, jäljempänä hyödyllisyysmallihakemus, jonka tarkoittama tekninen ratkaisu on hakemispäivää edeltävän kahdentoista kuukauden aikana esitetty Suomessa myönnettävää patenttia tai hyödyllisyysmallin rekisteröintiä koskevassa hakemuksessa, katsotaan hakijan niin pyytäessä tehdyksi samanaikaisesti aikaisemman hakemuksen kanssa. Samaa sääntöä sovelletaan myös Pariisin yleissopimukseen liittyneessä toisessa valtiossa tehtyihin patenttia, keksijäntodistusta tai hyödyllisyysmallisuojaa koskeviin hakemuksiin. Tällainen etuoikeus voidaan saada myös sellaisesta aikaisemmasta suojahakemuksesta, joka ei tarkoita yleissopimukseen liittyntä valtiota, jos siellä, missä aikaisempi hakemus on tehty, myönnetään suomalaisesta hakemuksesta vastaava etuoikeus ja jos siellä voimassa oleva lainsäädäntö on pääosin yhdenmukainen yleissopimuksen kanssa.

Etuoikeussäännös mahdollistaa, että samalle keksinnölle voidaan hakea sekä patenttia että hyödyllisyysmallisuoja. Joka on jättänyt patenttihakemuksen, voi kahdentoista kuukauden kuluessa jättää samaa keksintöä koskevan hyödyllisyysmallihakemuksen. Tällöin hakija voi käyttää hyväkseen edut, jotka syntyvät hyödyllisyysmallin patenttia nopeammasta rekisteröinnistä. Hyödyllisyysmallin rekisteröinti ei vaikuta patenttihakemuksen käsittelyyn.

Keksijä ei aina voi heti tietää keksintönsä taloudellista merkitystä. Tällöin hänen kannattaa jättää hyödyllisyysmallihakemus, jonka kustannukset ovat patenttia alhaisemmat. Mikäli keksintö myöhemmin osoittautuu sellaiseksi, että sille on syytä hakea patenttisuoja, voi hakija jättää patenttihakemuksen etuoikeusvuoden kuluessa. Tämä edellyttää kuitenkin, että patenttilain 6 §:ään (407/80) tehdään tarvittava muutos.

1.2.4. Aikaisemmasta hakemuksesta johdettava etuoikeus

Voimassa olevan patenttilain 6 §:n mukaan voi etuoikeuden saada vain ulkomaisesta hyödyllisyysmallisuojaa koskevasta hakemuksesta.

Jotta kotimainen hakija saisi tässä suhteessa samat edut kuin ulkomainen hyödyllisyysmallihakemuksen tekijä, ehdotetaan patenttilain 6 §:n 1 momenttia muutettavaksi siten, että haettaessa Suomea käsittävää patenttia voidaan etuoikeuspyyntö perustaa myös aikaisempaan suomalaiseen hyödyllisyysmallihakemukseen.

1.2.5. Hakemuksen käsittelymenettely

Hyödyllisyysmallihakemus tehdään kirjallisesti rekisteriviranomaiselle, jona ehdotuksen mukaan toimii patentti- ja rekisterihallitus. Hakemuksen tulee sisältää keksinnön selitys ja kuva tai kuvat sekä täsmällisesti ilmaistuna se, mitä hyödyllisyysmallioikeudella halutaan suojata eli suojavaatimus. Hakemuksen käsittelyssä noudatetaan ilmoitusmenettelyä. Keksinnön uutuutta tai keksinnöllisyyttä ei tutkita. Jos hakemus täyttää muodolliset vaatimukset, se merkitään rekisteriin. Hyödyllisyysmallin rekisteröinti on ehdotuksen mukaan voimassa neljä vuotta hakemuksen tekemispäivästä lukien ja se voidaan hakemuksesta uudistaa kerran neljäksi vuodeksi eli suoja-aika on korkeintaan kahdeksan vuotta. Ilmoitusmenettelyn tärkeimmät edut ovat käsittelyn nopeus, huokeyus ja yksinkertaisuus. Hakija voi nopeasti ryhtyä käyttämään keksintöä ja ryhtyä toimenteisiin mahdollisia oikeutensa loukkaajia vastaan.

Ilmoitusmenettelyn huomattavin haittapuoli on luonnollisesti suojan epävarmuus. Rekisteröinnin haltija tai kuka muu tahansa voi maksusta pyytää patentti- ja rekisterihallitusta suorittamaan erillisen uutuustutkimuksen, jonka perusteella tutkimuksen tilaaja voi arvioida suojan pitävyyttä. Loukkauskanteen nostaminen tutkimattoman rekisteröinnin nojalla voi kuitenkin olla vaikeaa.

1.2.6. Mahdollisuus vaatia rekisteröinnin mitättömäksi julistamista

Hyödyllisyysmallijärjestelmän tulee ottaa huomioon sekä hakijan että kolmannen henkilön edut. Ilmoitusmenettelyn noudattaminen siirtää tutkimusvelvollisuuden hakijalle ja kilpailijoille. Koska rekisteröinti voidaan saada myös sellaiseen keksintöön, joka ei täytä lain vaatimuksia, tulee kolmannen henkilön käytös-

sä olla keino saada rekisteröinti mitätöidyksi joko osittain tai kokonaan. Tällainen on ehdotuksen mukaan mitättömäksijulistamisvaatimus, jonka kuka tahansa voi esittää rekisteriviranomaiselle. Vaatimuksentekoaikaa ei ole syytä rajoittaa, koska rekisteröintiä ei missään vaiheessa tutkita, vaan se on voimassa tutkimattomana. Vaatimuksentekomahdollisuutta ei ole syytä rajoittaa muullakaan tavalla.

Aiheettomien vaatimusten välttämiseksi vaatimuksen tekijän tulee suorittaa vahvistettu vaatimusmaksu. Lisäksi vaatimuksen tulee olla perusteltu. Jos rekisteröinnin haltija katsoo, että vaatimus on aiheellinen tai ei muusta syystä katso aiheelliseksi ryhtyä puolustamaan hyödyllisyysmalliaan, hän voi pelkällä passiivisuudellaan saada rekisteröinnin raukemaan. Muussa tapauksessa rekisteriviranomainen tutkii esitetyn vaatimuksen, joka voi koskea rekisteröinnin mitätöimistä joko kokonaan tai osittain, mutta ei ehdotuksen mukaisesti suorita rekisteröinnin laajempaa tutkimusta. Viranomainen ei siis ryhdy oma-aloitteisesti etsimään muita esteitä. Milloin rekisteröinnin haltija katsoo, että rekisteröinti vielä tehdyn vaatimuksen jälkeenkin voisi osittain jäädä voimaan, tulee hänen esittää uusi suojavaatimus. Mitättömäksijulistamisvaatimuksen johdosta rekisteröinti julistetaan joko kokonaan mitättömäksi tai jätetään haltijan uuden suojavaatimuksen mukaisesti osittain voimaan taikka mitättömäksijulistamisvaatimus hylätään kokonaan, jolloin rekisteröinti pysyy sellaisenaan voimassa.

1.2.7. Hyödyllisyysmallin suhde patenttiin ja mallioikeuteen

Hyödyllisyysmallioikeudella ja patentilla suojataan teknistä ratkaisua. Hyödyllisyysmallioikeus ja patentti tuottavat yksinoikeuden keksinnön ammatillaiseen hyväksikäyttöön. Hyödyllisyysmallin suoja-aika on olennaisesti lyhyempi. Hyödyllisyysmalli rekisteröidään ja tulee julkiseksi huomattavasti nopeammin kuin patentti.

Aikaisempi patenttihakemus, joka tulee julkiseksi, muodostaa uutuudenesteen myöhemmälle samaa teknistä ratkaisua koskevalle hyödyllisyysmallihakemukselle. Keksinnöllisyys vaaditaan kuitenkin vain sellaiseen aikaisempaan patenttihakemukseen nähden, joka on tullut julkiseksi jo ennen hyödyllisyysmalliha-

kemuksen tekemistä. Patenttilakiin ja mallioikeuslakiin ehdotetaan vastaavasti tehtäväksi muutokset, joiden mukaan aikaisempi hyödyllisyysmallihakemus voi muodostaa esteen patentin myöntämiselle tai mallin rekisteröimiselle.

Patenttihakemus voidaan muuntaa hyödyllisyysmallihakemukseksi. Muuntaminen tulee tehdä ennen kuin patenttihakemus on lopullisesti ratkaistu. Suoja-aika alkaa siitä päivästä, jolloin samaa keksintöä tarkoittava patenttihakemus on tehty tai katsotaan tehdyksi, eikä muuntamista voi suorittaa enää sen jälkeen, kun patenttihakemuksen tekemisestä on kulu-
nut kahdeksan vuotta.

Hyödyllisyysmallihakemusta ei voida muuntaa patenttihakemukseksi. Muuntamisen estää se, että hyödyllisyysmallihakemus ei välttämättä täytä patenttihakemukselle asetettuja vaatimuksia. Koska hyödyllisyysmallille ei suoriteta samanlaista tutkimusta kuin patenteille ja käsitteily on nopea, jää muuntamistarve vähäiseksi. Muuntamisoikeus voisi myös johtaa siihen, että huomattavan suuri osa uusista patenttihakemuksista tehtäisiin aluksi hyödyllisyysmallihakemuksina.

Hyödyllisyysmallikeksinnöt ovat usein esi-
neitä, joissa tekninen ratkaisu liittyy ulkomuotoon. Siksi mallioikeus ja hyödyllisyysmallioikeus ovat läheisiä suojamuotoja. Mallioikeushakemuksen muuntaminen hyödyllisyysmallihakemukseksi ei ole kuitenkaan mahdollista, koska siinä ei ole selvitystä keksinnöstä. Päinvastainen muuntaminen ei ole tarpeellista.

2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

2.1. Keksintöjen suojaamismahdollisuudet voimassa olevan oikeuden mukaan

Teollisoikeudellisilla suojamuodoilla pyritään edistämään elinkeinoelämän kehitystä. Teollisoikeudellisia suojamuotoja ovat patentti, mallioikeus, tavaramerkki ja toiminimi. Eräissä tapauksissa suojaa annetaan myös tekijänoikeuslain (404/61) säännösten nojalla. Tavaramerkki- ja toiminimilainsäädännöllä suojataan kaupallisia tunnusmerkkejä. Patentilla, mallioikeudella ja tekijänoikeudella annetaan henkisen luomistyön tekijälle määrättyissä rajoissa yksinoikeus luomaansa tuotteeseen.

Patentilla suojataan keksintöä, joka on uusi ja eroaa olennaisesti aikaisemmin tunnetuksi tulleesta. Mallioikeudella suojataan tavaran ulkomuotoa tai koristeen esikuvaa.

Mallisuojan avulla voidaan suojata vain sellainen keksintö, joka ilmenee esineen ulkomuotona. Tällöin edellytetään, että tällaisen niin sanotun hyötymallin tulee erota olennaisesti aiemmin tunnetusta. Mallioikeussuoja kattaa kuitenkin ainoastaan esineen ulkoisen muodon, ei siihen mahdollisesti sisältyvää teknistä ratkaisua.

Keksijä tai se, jolle hänen oikeutensa on siirtynyt, voi eräissä tapauksissa saada suojaa sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain säännösten (1061/78) nojalla. Yksinoikeutta keksinnön hyväksikäyttöön ei tämän lain nojalla voi saada.

Patentin ja mallioikeuden suojapiirin ulkopuolelle jää suuri joukko keksintöjä. Useissa maissa sellaisia teknisiä ratkaisuja, joiden keksinnöllisyystaso ei ulotu patentoitavien keksintöjen tasolle, suojataan hyödyllisyysmallioikeudella. Mallioikeudesta hyödyllisyysmallioikeus eroaa siten, että viimeksi mainitulla suojataan teknistä ratkaisua eikä ainoastaan esiin ulkoista muotoa.

Hyödyllisyysmallioikeuden kohteeksi soveltuva keksintöä ei useimmiten voi suojata patentilla. Silloinkin kun patentointi voisi tulla kyseeseen, se saattaa monen pikkukeksinnön suojaamiseksi olla liian hidas ja kallis menetelmä.

Hyödyllisyysmallioikeus sisältyy edellä mainitun Pariisin yleissopimuksen 1 artiklaan. Sopimus ei velvoita liittomaita suojaamaan keksintöjä hyödyllisyysmallioikeudella. Hyödyllisyysmallihakemus esiintyy voimassa olevassa patentti- ja mallioikeuslainsäädännössämme etuoikeusperusteena.

2.2. Hyödyllisyysmallisuojan valmisteluvaiheet

Pohjoismaissa asetettiin 1950- ja 1960 -lukujen vaihteessa toimikunnat selvittämään yhteisen mallisuojalainsäädännön tarpeellisuutta. Toimikunnat ottivat kantaa myös hyödyllisyysmalliin, mutta eivät suosittelleet hyödyllisyysmallisuojan käyttöönottoa.

Lakiehdotus perustuu kauppa- ja teollisuusministeriön 20 päivänä maaliskuuta 1985 asettaman toimikunnan ehdotukseen. Toimikun-

nan suorittaman selvityksen mukaan hyödyllisyysmallisuojan tarve on keksijöiden ja elinkeinolämän mielestä maassamme ilmeinen. Teollisoikeudellisen suojan tarpeellisuus on myös kansainvälisesti tarkasteltuna laajenemassa. Hyödyllisyysmallisuoja on käytössä useissa maissa.

Norjan, Ruotsin ja Tanskan patenttiasiamiesyhdistykset tekivät talvella 1985 asiakaskuntansa keskuudessa selvityksen hyödyllisyysmallisuojan tarpeellisuudesta. Tiedusteluun vastasi Norjassa 83, Ruotsissa 91 ja Tanskassa 62 yritystä, joista kaikissa maissa noin 3/4 kannatti hyödyllisyysmallin käyttöönottoa. Sen perusteella tällä hetkellä on muissakin pohjoismaissa kiinnostusta alan lainsäädännön kehittämistä kohtaan.

Ehdotus on valmisteltu virkamiestyönä toimikunnan mietinnön pohjalta annetut lausunnot huomioon ottaen.

2.3. Ehdotuksesta annetut lausunnot

Toimikunnan mietinnön johdosta ovat antaneet puoltavan lausuntonsa oikeusministeriö, opetusministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, patentti- ja rekisterihallitus, Teknologian kehittämiskeskus, Teknillinen korkeakoulu, Keksijäyhdistysten Keskusjärjestö ry, Keksintösäätiö, Keskuskauppakamari, Suomen patenttiasiamiesyhdistys ry, Suomen Teollisoikeudellinen Yhdistys, Teollisuuden Keskusliitto ja Pienteollisuuden Keskusliitto. Varauksellisia lausuntoja ovat antaneet valtiovaraministeriö ja Kemian Keskusliitto. Kielteisesti on asiaan suhtautunut Patentti-insinöörit ry.

3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Patentti- ja rekisterihallitukselle tehdyistä patenttihakemuksista 60 % johtaa patentointiin. Hakemuksista 40 % jää sillensä, hylätään tai peruutetaan asiallisen tutkimuksen jälkeen. Useissa tapauksissa keksintö näissäkin hakemuksissa on sinänsä uusi, mutta se ei täytä patentoitavalle keksinnölle asetettua melko korkeaa keksinnöllisyysvaatimusta. Sellaisen keksinnön suojaaminen voi kuitenkin olla tärkeää. Suojaamisella edistettäisiin yritysten tuotekehittelyä.

Hyödyllisyysmallisuoja myönnettäisiin huomattavasti nopeammin ja alhaisemmin kustannuksin kuin patentti. Tällä on suuri merkitys keksinnön hyväksikäytön alkuvaiheessa. Hakemusmerkittely on ehdotuksen mukaan yksinkertainen ja se ehkä rohkaisisi pientä ja keski suurta teollisuutta ja yksityisiä keksijöitä nykyistä useammin hakemaan suojaa keksinnölleen. Hyödyllisyysmallisuoja parantaisi suomalaisen teollisuuden kilpailuasemaa.

Hakijalle on usein tärkeää ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin loukkaajaa vastaan jo ennen patentin myöntämistä patenttihakemusten pitkän käsittelyajan vuoksi. Uusi hyödyllisyysmallijärjestelmä antaa patentin hakijalle mahdollisuuden tehdä etuoikeusajan kuluessa samaa keksintöä koskevan hyödyllisyysmallihakemuksen, joka voidaan rekisteröidä nopeasti. Patentin hakija voi myös halutessaan nopeasti suojaa muuntaa hakemuksensa hyödyllisyysmallihakemukseksi. Tässä tapauksessa patenttihakemus katsotaan kuitenkin samalla peruu-etuksi.

Hyödyllisyysmallihakemuksia on arvioitu vuosittain tulevan noin 1 500 kappaletta.

Hakemusten käsittely ja hyödyllisyysmallirekisterin pitäminen ehdotetaan patentti- ja rekisterihallituksen tehtäväksi. Viraston hallintolakeja ehdotetaan tämän vuoksi muutettavaksi.

Hyödyllisyysmallihakemuksista aiheutuvat kustannukset on tarkoitus kattaa hakemuksista perittävillä maksuilla. Tämän vuoksi tulisi käsittelyn suoritettava organisaation olla pieni, koska muutoin hakemusmaksut nousevat liian korkeiksi.

Arvioitu hakemusmäärä ei edellytä uusia organisaatorakenteita. Koska kyseessä on uusi teollisoikeudellinen suojamuoto, jota vastaavia tehtäviä patentti- ja rekisterihallitus ei aikaisemmin ole hoitanut, aiheuttaisi hyödyllisyysmallisuojan käyttöönotto arviolta neljän työntekijän tarpeen. Henkilöstön tarve voitaisiin

hoitaa patentti- ja rekisterihallituksen sisäisin siirroin ja kohdentamalla uudelleen nykyisiä henkilöstöresursseja. Uudelleenkohdentaminen koskisi erityisesti varsinaisen hyödyllisyysmallihakemusten käsittelyn suorittavia kahta insinööriä. Sisäisin siirroin voidaan hoitaa toimiston henkilökuntaa koskevat henkilöstötarpeet.

Jos hyödyllisyysmallioikeutta koskevia hakemuksia tehdään patentti- ja rekisterihallitukseen tulevaisuudessa nyt arvioitua enemmän, lisähenkilökunnan palkkaamisessa on otettava huomioon koko viraston toiminnot. Vastaisuudessa viraston vireillä olevat uudistamisohjelmat vähentävät viraston tehtäviä, mikä vapauttaa henkilöstöresursseja uusiin, muun muassa hyödyllisyysmallioikeutta koskevien hakemusten lisääntymisen aiheuttamiin tehtäviin.

Hyödyllisyysmallin rekisteröimismaksujen lisäksi perittäisiin käännösmaksuja, uudistamismaksuja ja valitusmaksuja. Se, joka esittäisi vaatimuksen hyödyllisyysmallioikeuden julistamisesta mitättömäksi olisi velvollinen suorittamaan erillisen maksun.

Hyödyllisyysmallin vaikutuksia, kustannuksia ja tulojen arviointia selvittänyt työryhmä arvioi rekisteröimismaksujen osuuden olevan kaikista hyödyllisyysmallituloista samaa suuruusluokkaa kuin mallihakemusmaksujen osuus kaikista mallituloista. Mallien hakemusmaksut olivat esimerkiksi vuonna 1987 noin 70 % kaikista tuloista. Mikäli hyödyllisyysmallioikeutta koskevia hakemuksia tulisi vuosittain noin 1 500 kappaletta, olisi rekisteröimismaksu työryhmän laskelman mukaan noin 700 markkaa.

Koska esityksen arvioidaan vähentävän josakin määrin patenttihakemusten määrää sekä osa tehdyistä patenttihakemuksista arvioidaan muunnettavan hyödyllisyysmallioikeutta koskeviksi hakemuksiksi, uudistus helpottaisi myös ehkä jonkin verran patentti- ja rekisterihallituksen patenttihakemusruuhkaa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakien perustelut

1.1. Laki hyödyllisyysmallioikeudesta

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Pykälässä määritellään hyödyllisyysmallioikeuden käsite ja hyödyllisyysmallisuojan kohde. Hyödyllisyysmallioikeus on rekisteröinnillä saatu yksinoikeus keksinnön ammattimaiseen hyväksikäyttöön. Suojan kohteena on pykälän 2 momentin mukaan keksintö, jolla tarkoitetaan esineen muotona, rakenteena tai niiden yhdistelmänä toteutuvaa teknistä ratkaisua, jota voidaan käyttää teollisesti. Keksinnöllä laissa tarkoitetaan teknistä ideaa, jonka tulee ilmetä konkreettisen esineen muodossa, rakenteessa tai näiden yhdistelmässä. Kun tekninen idea ilmenee tietyssä esineen ulkomuotona, myös ulkomuoto tulee hyödyllisyysmallioikeuden kohteeksi. Keksinnöllä tulee olla tekninen luonne ja teho. Teknisellä teholla tarkoitetaan, että keksintö ratkaisee sille asetetun tehtävän esitetyllä tavalla. Esimerkiksi perunankuorimiskoneen tulee kuoria perunat eikä tehdä perunamuhennosta. Niin sanotut ikiliikkujat eivät täytä teknisen tehon vaatimusta. Keksinnön tulee lisäksi olla toisinnettavissa, joka mahdollistaa teollisen käytön laajasti ymmärrettynä. Toisinnettavuudella tarkoitetaan, että keksintö on luonteeltaan sellainen, että tarkoitettu vaikutus toistuvasti saavutetaan keksintöä käytettäessä. Teollinen käyttö laajasti ymmärrettynä tarkoittaa paitsi varsinaista teollisuutta myös muita elinkeinoja kuten kuljetusalaa, rakennustoimintaa, kauppaa, maataloutta, kalastusta, metsästystä ja julkista hallintoa.

Esine, johon keksintö liittyy, voi koostua useammasta yhteenkuuluvasta osasta, mutta yksi rekisteröinti ei voi sisältää useampaa keksintöä. Pykälässä ei ole lueteltu, mitä ei tässä laissa katsota keksinnöksi. Suojan kohde on rajattu niin, että hyödyllisyysmallioikeus voidaan myöntää vain keksintöön, joka ilmenee konkreettisesti esineessä. Suojan ulkopuolelle jäävät siis menetelmät, kemialliset yhdisteet sekä ravinto- ja lääkeaineet. Suojaa ei myös-

kään myönnetä kasvilajikkeille, eläinroduille eikä mikro-organismeille.

Pykälän 3 momentissa kielletään hyödyllisyysmallioikeuden myöntäminen keksintöön, jonka hyväksikäyttö on siveellisyyden tai yleisen järjestyksen vastainen.

2 §. Pykälässä käsitellään uutuus- ja keksinnöllisyysvaatimusta ja hakemuksen suhdetta vanhempiin hakemuksiin. Keksinnön tulee olla uusi ja sen tulee selvästi erota siitä, mikä on tullut tunnetuksi ennen hyödyllisyysmallioikeuden hakemispäivää. Keksinnöltä vaaditaan absoluuttista uutuutta eli se ei saa olla tullut julkiseksi missään ennen hakemispäivää. Useimmissa voimassa olevissa hyödyllisyysmallilaeissa ei edellytetä absoluuttista uutuutta, vaan kansallinen uutuus on katsottu riittäväksi. Nykyaikainen tietotekniikka kansainvälisine tietopankkeineen ja satelliittiyhteyksineen on lisännyt tiedonkulkua yli rajojen niin, että ei ole aiheellista rajoittaa uutuusvaatimusta. Myös ennen hyödyllisyysmallioikeuden hakemispäivää Suomessa tehty hyödyllisyysmallioikeus, patentti- ja mallioikeushakemus muodostaa uutuuden esteen, jos kyseinen hakemus myöhemmin tulee julkiseksi. Vastaava määräys sisältyy patenttilakiin.

Keksinnöllisyysvaatimus ehdotetaan säädettäväksi alhaisemmaksi kuin patenttilta vaadittava keksinnöllisyys. Patenttilaissa keksinnöllisyysvaatimus on ilmaistu säätämällä, että keksinnön on olennaisesti erottava ennen tunnettusta. Hyödyllisyysmallin alhaisempi keksinnöllisyysvaatimus on ilmaistu säätämällä, että keksinnön on selvästi erottava aiemmin tunnettusta. Selvällä erolla tarkoitetaan, että keksintö ei saa olla aivan ilmeisesti johdettavissa aikaisemmin tunnettusta. Ratkaisu ei saa olla itseltään selvä keskitason ammattimiehelle. Luonnollisesti keksinnön tulee olla itsenäisen luomistyön tulos. Vaadittava keksinnöllisyystaso on arvosteltava kussakin tapauksessa erikseen. Ratkaistaessa, onko hyödyllisyysmallilla vaadittavaa keksinnöllisyyttä, ei oteta huomioon aikaisempia hyödyllisyysmallioikeus-, patentti- ja mallioikeushakemuksia, jotka eivät vielä

olleet tulleet julkisiksi, kun hyödyllisyysmallihakemus tehtiin.

Pykälän 2 momentissa on säännös siitä, mikä katsotaan tunnetuksi. Tunnetuksi katsotaan kaikki, mikä on tullut julkiseksi, joko kirjoituksen tai esitelmän välityksellä, hyväksi käyttämällä tai muulla tavalla riippumatta siitä missä julkiseksi tuleminen on tapahtunut.

Pykälän 3 momentin mukaan uutuusvaatimuksesta on kaksi poikkeusta. Hyödyllisyysmallisuoja voidaan myöntää, vaikka keksintö on kuuden kuukauden kuluessa ennen hakemuksen tekemistä tullut julkiseksi sellaisen ilmeisen väärinkäytöksen johdosta, joka on kohdistunut hakijaan tai siihen, jolta tämä johtaa oikeutensa. Hyödyllisyysmallioikeus voidaan myös myöntää, jos keksintö on tullut julkiseksi hakijan tai sen, jolta tämä johtaa oikeutensa, pantua keksinnön näytteille virallisessa tai virallisesti tunnustetussa kansainvälisessä näyttelyssä. Käytännössä hyvin harva näyttely täyttää nämä vaatimukset. Suojaa tulee hakea kuuden kuukauden kuluessa keksinnön julkiseksi tulemisesta. Vastaavat poikkeukset sisältyvät myös patenttilainsäädäntöön.

3 §. Pykälässä käsitellään hyödyllisyysmallioikeuden sisältöä.

Pykälän 1 momentissa säädetään, mitä on pidettävä hyödyllisyysmallioikeuden välittömänä loukkauksena. Momentissa luetellaan ne toimenpiteet, joihin ilman hyödyllisyysmallioikeuden haltijan lupaa ei saa ryhtyä. Kysymyksen ollessa hyödyllisyysmallioikeudella suojatusta keksinnöstä vaaditaan hyödyllisyysmallioikeuden haltijan lupa saada valmistaa, tarjota, saattaa vaihdantaan tai käyttää hyödyllisyysmallioikeudella suojattua tuotetta taikka tuoda maahan tai pitää hallussaan tällaista tuotetta edellä sanottua tarkoitusta varten.

Pykälän 2 momentin mukaan ovat eräät keksinnön käyttömuodot kuitenkin sallittuja hyödyllisyysmallioikeuden haltijan tahdosta riippumatta. Tällaisia käyttömuotoja ovat pykälän 2 momentin 1 kohdan mukainen keksinnön hyväksikäyttö, joka ei ole ammattimaisesta, 2 kohdassa mainittu suojatun tuotteen hyväksikäyttö, kun se tässä maassa on saatettu vaihdantaan hyödyllisyysmallioikeuden haltijan toimesta tai hänen suostumuksellaan sekä 3 kohdassa mainittu keksinnön käyttö itse keksintöä koskevissa kokeissa.

4 §. Pykälässä viitattu patenttilain 4 § sisältää niin sanottua ennakkokäyttöoikeutta koskevat säännökset. Pykälä koskee sekä keksinnön ammattimaista hyväksikäyttöä, joka on aloitettu ennen hyödyllisyysmallihakemuksen tekemistä, että hyväksikäyttöä ulkomaisessa kuljetusvälineessä, joka on käymässä Suomessa.

Jos joku on alkanut käyttää keksintöä ennen hyödyllisyysmallihakemuksen tekemistä, hän saa hyödyllisyysmallioikeuden estämättä jatkaa hyväksikäyttöä, jollei se sisällä ilmeistä väärinkäyttöä hyödyllisyysmallioikeuden hakijaa tai sitä kohtaan, jolta tämä on saanut oikeutensa. Hyväksikäyttöoikeus on vastaavilla edellytyksillä myös sillä, joka on ryhtynyt olennaisiin toimenpiteisiin käyttääkseen keksintöä ammattimaisesti Suomessa. Oikeus voi myös siirtyä toiselle liikkeen mukana.

Pykälään sisältyy myös hyödyllisyysmallioikeuden rajoitus ulkomaisissa kulkuneuvoissa tarvittavien tarvikkeiden osalta. Rajoituksesta säädetään pykälässä viitatussa patenttilain 5 §:ssä.

5 §. Pykälä koskee aikaisemmasta hakemuksesta johdettavaa etuoikeutta. Etuoikeus myönnetään aikaisemman patentti-, keksijäntodistus- tai hyödyllisyysmallihakemuksen nojalla. Hyödyllisyysmallihakemus, jossa tarkoitetaan aikaisemmin tehdyssä hakemuksessa esitettyä keksintöä, on sovellettaessa uutuuden esteitä, keksinnöllisyyttä ja ennakkokäyttöoikeutta koskevia säännöksiä katsottava tehdyksi samanaikaisesti kuin aikaisempi hakemus, jos hakija sitä pyytää. Etuoikeutta ei voi saada mallioikeushakemuksesta. Etuoikeusperusteen toteen näyttäminen näistä olisi vaikeaa, koska teollisen muotoilun suojaa tarkoitaviin mallioikeushakemuksiin ei liitetä minkäänlaista keksinnön selitystä. Etuoikeuden saamisen edellytyksenä on, että myöhempi hakemus tehdään 12 kuukauden kuluessa siitä, kun aikaisempi samaa keksintöä koskeva hakemus on tehty. Etuoikeutta koskeva säännös perustuu teollioikeuden suojelemista koskevan Pariisin yleis-sopimuksen 4 artiklan määräyksiin. Tarkemat etuoikeutta koskevat menettelysäännökset ehdotetaan pykälän 2 momentin mukaan annettavaksi asetuksella tai rekisteriviranomaisen päätöksellä.

2 luku. Hyödyllisyysmallihakemus ja sen käsittely

6 §. Pykälän mukaan hyödyllisyysmallihakemukset käsittelee Suomessa patentti- ja rekisterihallitus.

Pykälän 2 momentti sisältää hyödyllisyysmallihakemuksen tekemistä koskevat säännökset. Hakemus tehdään kirjallisesti rekisteriviranomaiselle. Hakemus voidaan myös tehdä muuntamalla patenttihakemus hyödyllisyysmallihakemukseksi kuten 8 §:ssä säädetään. Hakemuksen tulee sisältää keksinnön selitys ja kuva tai kuvat sekä suojavaatimus. Kuvista pitää selvästi käydä ilmi se mitä halutaan suojata. Patenttihakemukseen vaadittavaa tiivistelmää ei tarvita. Hyödyllisyysmallioikeuden kohde on yleensä niin yksinkertainen, että tiivistelmä on tarpeeton. Selityksen nojalla tulee ammattimiehen voida käyttää keksintöä.

7 §. Pykälän 1 momentti sisältää hakemuksen liitteiden kieltä koskevat säännökset. Keksinnön selitys ja suojavaatimus on laadittava suomeksi tai ruotsiksi. Rekisteriviranomainen huolehtii suojavaatimuksen kääntämisestä toiselle näistä kielistä, jos se on laadittu vain toisella kotimaisella kielellä. Käännöksestä on suoritettava vahvistettu käännösmaksu. Milloin hakija on ulkomaalainen, keksinnön selitys on laadittava suomeksi ja suojavaatimus suomeksi ja ruotsiksi. Säännökset ovat yhdenmukaisia patenttilain säännösten kanssa.

Pykälän 2 momentin mukaan hakijan on suoritettava vahvistettu rekisteröintimaksu. Hakemusta ei katsota tehdyksi eikä sitä merkittä hakemuksista pidettävään päiväkirjaan ennen kuin rekisteröintimaksu on suoritettu.

8 §. Pykälä sisältää oikeuden muuntaa patenttihakemus, jota ei ole lopullisesti ratkaistu, hyödyllisyysmallihakemukseksi. Hyödyllisyysmallihakemus katsotaan tällöin tehdyksi samana päivänä kuin patenttihakemus. Edellytyksenä on kuitenkin, että hyödyllisyysmallihakemuksen kohteena on sama keksintö kuin patenttihakemuksessa ja että keksintö on esitetty patenttihakemuksessa jo silloin kun patenttihakemus on tehty tai on katsottava tehdyksi. Patenttihakemus katsotaan muuntamisen jälkeen peruutetuksi samana päivänä. Lakiehdotuksen mukaan muuntamista ei kuitenkaan voisi suorittaa, jos kahdeksan vuotta on kulunut hakemuksen tekemisestä, koska hyödyllisyysmallin rekisteröinti on voimassa esityksen mukaan 4 vuotta ja sen rekisteröinti voidaan

ehdotuksen mukaan uudistaa kerran neljäksi vuodeksi.

Muunnettaessa hakijan tulee suorittaa vahvistettu rekisteröintimaksu. Jos neljä vuotta on kulunut siitä päivästä, jolloin patenttihakemus katsotaan tehdyksi, tulee hakijan lisäksi suorittaa vahvistettu uudistamismaksu.

9 §. Pykälä kieltää hakemasta hyödyllisyysmallioikeutta yhdellä hakemuksella kahteen tai useampaan keksintöön. Säännöksellä turvataan hakemusten selkeys. Suojapiirin laajuuden selvittäminen voisi olla erittäin hankalaa, jos yhdellä hakemuksella voitaisiin suojata useita keksintöjä. Tällainen epäselvyys suojapiirin laajuudesta hankaloittaisi kilpailijan asemaa ja vaikeuttaisi viraston työtä. Vastaava säännös on myös patenttilaissa.

10 §. Säännös velvoittaa hakijan, jolla ei ole Suomessa kotipaikkaa, nimeämään itselleen Suomessa asuvan asiamiehen. Asiamiehenä voi olla myös suomalainen yhteisö. Säännöksen ottamista puoltavat käytännön syyt. Yhteydenpito hakijaan ja rekisteröidyn hyödyllisyysmallioikeuden haltijaan olisi kieli- ja postitusvaikeuksien vuoksi hankalaa ilman Suomessa asuvaa asiamiestä.

11 §. Säännös estää laajentamasta hyödyllisyysmallihakemusta. Sen sijaan hakemuksen supistaminen on sallittua.

Säännös vastaa patentti-, tavaramerkki- ja mallioikeuslaeissa olevaa periaatetta ja sitä on pidettävä ehdottomana sääntönä.

12 §. Pykälän mukaan viranomainen tarkastaa ensin, että hakemus on muodollisesti oikein laadittu ja että se sisältää vain yhden vaatimuksen. Tämän jälkeen hakemukselle suoritetaan luokitus. Rekisteriviranomainen tarkastaa pykälän 1 momentin mukaan myös sen, että hakemuksen kohteena oleva keksintö on sellainen tekninen ratkaisu, jota voidaan käyttää teollisesti ja joka 1 §:n mukaan on suojattavissa hyödyllisyysmallioikeudella. Saman lainkohdan mukaan viranomainen tarkastaa, ettei hyödyllisyysmallin hyväksikäyttö ole siveellisyyden tai yleisen järjestyksen vastaista. Nämä tarkastustoimenpiteet ovat oikeusturvan kanalta välttämättömiä, eivätkä aiheuta rekisteriviranomaiselle kohtuutonta työtä.

13 §. Hakijalle varataan pykälän 1 ja 2 momentin mukaan tilaisuus korjata hakemuksessa olevat puutteellisuudet tai antaa lausumansa uhalla, että hakemus jätetään sillensä.

Pykälän 3 momentin mukaan sillensä jätetty hakemus voidaan ottaa kerran uudelleen käsi-

teltäväksi, mikäli hakija sitä kahden kuukauden kuluessa välipäätöksessä määrätyn ajan päättymisestä pyytää. Saman kahden kuukauden kuluessa on suoritettava vahvistettu uudelleenkäsittelymaksu. Uudelleenkäsittelymahdollisuus on rajoitettu yhteen kertaan käsittelyn nopeuttamiseksi ja yksinkertaistamiseksi.

14 §. Hakemus on hylättävä, jos sen hyväksymiselle on olemassa este. Ehdotuksen mukaan hylkäämisen muodollisena edellytyksenä on, että hakijalla on ollut tilaisuus antaa lausumansa rekisteröinnin esteenä olevasta seikasta.

15 §. Ehdotuksen mukaan rekisteriviranomainen voi kehottaa sitä, joka väittää, että hänellä on parempi oikeus keksintöön kuin hakijalla, nostamaan määrätyn ajan kuluessa kanteen tuomioistuimessa. Vastaava säännös paremmasta oikeudesta on patenttilain 17 §:ssä.

16 §. Milloin joku näyttää rekisteriviranomaiselle, että hänellä on parempi oikeus keksintöön kuin hakijalla, hänen ei tarvitse tehdä uutta hakemusta, vaan alkuperäinen hakemus tulee hänen vaatimuksestaan siirtää hänelle. Säännös on tarpeen, koska tässä vaiheessa tehty uusi hakemus ei ehkä voisi menestyä sen vuoksi, että keksintö on julkistettu hakemuksen tekemisen jälkeen. Keksintöön oikeutettu ei kuitenkaan saa lukea hyväkseen alkuperäisestä hakemuksesta suoritettua rekisteröintimaksua, vaan hänen on ehdotuksen mukaan suoritettava uusi rekisteröintimaksu.

Pykälän 2 momentin mukaan keksintöön oikeutetun edun huomioon ottaen hakemusta ei saa jättää sillensä, hylätä tai hyväksyä eikä peruuttaa ennen kuin vaatimus siitä on lopullisesti ratkaistu. Säännöksellä turvataan keksintöön oikeutetun edut ja se vastaa patenttilain 18 §:ää.

17 §. Pykälän mukaan hyödyllisyysmalli merkitään rekisteriin, mikäli hakemus täyttää lakiehdotuksen 1 §:n 2 ja 3 momentin sekä 6—11 §:n vaatimukset. Rekisteröinnistä kuulutetaan ja hakijalle annetaan rekisteröintitodistus.

18 §. Hyödyllisyysmallihakemusta koskevat asiakirjat tulevat julkisiksi rekisteröintipäivänä. Lakiehdotuksen mukaan hyödyllisyysmallia koskevia asiakirjoja ei kustannusten säästämiseksi paineta. Rekisteröintiviranomainen antaa pyynnöstä jäljennöksen julkisiksi tulleista asiakirjoista.

Lain 8 §:n mukaisesti muuntamalla tehtyyn hakemukseen patenttihakemuksesta siirretyt

asiakirjat tulevat julkisiksi tämän pykälän mukaisesti, jolleivät ne jo ole julkisia.

3 luku. Mahdollisuus vaatia rekisteröinnin mitättömäksi julistamista

19 §. Pykälässä säädetään, milloin hyödyllisyysmallin rekisteröinti voidaan julistaa mitättömäksi ja miten vaatimus siitä on tehtävä. Pykälän 1 momentin mukaan kuka tahansa voi esittää vaatimuksen rekisteröinnin mitättömäksi julistamisesta, mikäli keksintö jota hyödyllisyysmallioikeus koskee, tai hyödyllisyysmallioikeutta koskeva hakemus ei täytä lain edellytyksiä. Vaatimus voidaan esittää koska tahansa rekisteröinnin voimassaoloaikana ja vielä sen jälkeenkin.

Vaatimus rekisteröinnin julistamiseksi mitättömäksi voi ehdotuksen mukaan perustua siihen, että keksintö ei ole uusi, siltä puuttuu vaadittava keksinnöllisyys tai siihen, että selitys on niin puutteellinen tai epäselvä, että ammattimies ei voi sen perusteella käyttää keksintöä. Vaatimuksen perusteena voi myös olla, että hyödyllisyysmallioikeuden kohde on sellainen, että se ei voi saada hyödyllisyysmallisuoja tai että rekisteröinti käsittää useamman keksinnön. Vaatimus voi perustua myös siihen, että hakemusta on muutettu 11 §:n vastaisesti tai että muunnettaessa patenttihakemusta hyödyllisyysmallihakemukseksi ei ole noudatettu 8 §:n säännöksiä.

Pykälän 2 momentin mukaan vaatimus on tehtävä kirjallisesti rekisteriviranomaiselle ja siinä on tuotava esiin ne seikat, joihin se perustuu. Vaatimuksen jättämisen yhteydessä on suoritettava vahvistettu maksu uhalla, ettei vaatimusta oteta tutkittavaksi.

Pykälän 3 momentin tarkoituksena on turvata hyödyllisyysmallioikeuden oikean haltijan edut.

20 §. Pykälän 1 momentin mukaan rekisteriviranomaisen tulee antaa asianmukaisesti tehty vaatimus rekisteröinnin haltijalle tiedoksi ja tämän tulee määrääjän kuluessa antaa asiasta lausumansa. Jos vaatimus koskee rekisteröinnin osittaista mitättöintiä tai jos haltija katsoo, että rekisteröinti voitaisiin mitättöidä vain osittain, tulee haltijan esittää uusi suojavaatimus. Jos rekisteröinnin haltija ei annetun määräajan kuluessa vastusta vaatimusta, julistetaan rekisteröinti kokonaan mitättömäksi.

Jos rekisteröinnin haltija haluaa pitää rekisteröinnin voimassa, hänen tulee kirjallisesti vastustaa vaatimusta. Hänen ei tarvitse esittää näyttöä rekisteröintinsä tueksi jollei katso sitä tarpeelliseksi. Rekisteriviranomainen tutkii esitetyn vaatimuksen ja sen perusteet vain siinä laajuudessa kuin ne on esitetty, mutta ei ryhdy oma-aloitteisesti etsimään muita mahdollisia esteitä. Mikäli rekisteriviranomainen katsoo, että vaatimuksessa on esitetty rekisteröinnille este, rekisteröinti julistetaan mitättömäksi. Rekisteröinnin katsotaan tällöin olleen mitätön alusta alkaen.

21 §. Ehdotuksen mukaan hyödyllisyysmallioikeuden rekisteröinnin mitättömäksi julistaminen voi koskea sen koko rekisteröintiä tai vain osaa siitä. Osittainen mitätöinti edellyttää sitä, että haltija on esittänyt uuden suojavaatimuksen, jossa rekisteröinnin suojapiiriä on supistettu. Hyödyllisyysmallin rekisteröintiin tulee osittain mitättömäksi julistamisen jälkeenkin jäädä lain vaatimukset täyttävä keksintö. Osittainen mitättömäksi julistaminen tulee kyseeseen erityisesti silloin, jos rekisteröinti on käsittänyt useamman keksinnön. Vaatimus on hylättävä, mikäli se ei sisällä hyväksyttävää perustetta mitättömäksi julistamiselle. Tämä ei kuitenkaan estä uuden vaatimuksen esittämistä myöhemmin.

Pykälän 2 momentin mukaan lainvoimainen päätös, jolla rekisteröinti on julistettu mitättömäksi, on kuulutettava.

4 luku. Muutoksenhaku

22 §. Pykälän 1 momentin mukaan rekisteröintiviranomaisen hyödyllisyysmallin rekisteröintiä tai mitättömäksi julistamista koskevaan lopulliseen päätökseen voivat hyödyllisyysmallioikeuden hakija tai haltija hakea muutosta, jos päätös on kielteinen. Mitättömäksi julistamista koskevan vaatimuksen esittäjä voi hakea muutosta päätökseen, jos vaatimus on hylätty.

Pykälän 2 momentin mukaan voi hyödyllisyysmallioikeuden hakija hakea muutosta päätökseen, jolla on hylätty pyyntö hakemuksen ottamisesta uudelleen käsiteltäväksi tai hyväksytty lakiehdotuksen 16 §:ssä tarkoitettu vaatimus. Päätökseen, jolla vaatimus hyödyllisyysmallihakemuksen siirtämisestä on hylätty, voi vaatimuksen tekijä hakea muutosta.

23 §. Pykälän 1 momentin mukaan muutosta rekisteriviranomaisen tämän lain nojalla an-

tamaan päätökseen haetaan valittamalla patentti- ja rekisterihallituksen valitusosastoon 60 päivän kuluessa siitä päivästä, jona valittaja sai tiedon päätöksestä. Valittajan on saman ajan kuluessa suoritettava asetuksella säädetty valitusmaksu.

Pykälän 2 momentin mukaan muutosta valitusosaston päätökseen haetaan valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen samoin 60 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

5 luku. Suojan laajuus ja voimassaoloaika

24 §. Pykälässä säädetään hyödyllisyysmallin suojapiirin laajuus. Laajuus määräytyy suojavaatimuksen mukaan, joten suoja ei käsitä sellaista, mikä ei sisälly vaatimukseen. Suoja-vaatimusta tulkittaessa voidaan säännöksen mukaan kuitenkin käyttää apuna keksinnön selitystä ja kuvia. Yksityiskohtaiset säännökset suojavaatimuksesta voidaan antaa asetuksella. Vastaava säännös on myös patenttilainsäädännössä.

25 §. Pykälässä määritellään hyödyllisyysmallioikeuden voimassaoloaika. Ehdotuksen mukaan hyödyllisyysmallin rekisteröinti on voimassa neljä vuotta hakemispäivästä. Rekisteröinti voidaan uudistaa kerran neljäksi vuodeksi eli suoja-aika on ehdotuksen mukaan korkeintaan kahdeksan vuotta. Hyödyllisyysmallioikeuden voimassaoloajaksi ehdotetaan huomattavasti rajoitetumpi aika kuin patentin voimassaoloaika. Hyödyllisyysmallioikeuden kohteet ovat yleensä ratkaisuja, joiden kesto-aika on lyhyempi kuin patentoitavien keksintöjen. Hakija tarvitsee suojaa erityisesti keksinnön hyödyntämisen alkuvaiheessa. Koska hyödyllisyysmalleilta ei vaadita yhtä paljon keksinnöllisyyttä kuin patenteilta, voidaan hyödyllisyysmallioikeudella suojata vähäisemmätkin keksinnöt. Tällaisten keksintöjen suoja-aika voi olla lyhyempi kuin patenteille säädetty suoja-aika. Useimpien maiden hyödyllisyysmallilainsäädännössä suoja-aika on 8—10 vuotta.

26 §. Pykälässä säädetään hyödyllisyysmallin rekisteröinnin uudistamismenettelystä. Uudistamista tulee hakea kirjallisesti rekisteriviranomaiselta aikaisintaan vuotta ennen rekisterikauden päättymistä. Uudistamista on haettava viimeistään kuuden kuukauden kuluessa rekisterikauden päättymisen jälkeen. Uudistamisesta on suoritettava vahvistettu uudistamismak-

su. Rekisteröinnin uudistaminen on kuulutettava.

6 luku. Luovutus sekä käyttö- ja pakkolupa

27 §. Tässä pykälässä säädetään hyödyllisyysmallioikeuden luovuttamisesta toiselle. Hyödyllisyysmallioikeuden haltijalla on yleisten varallisuus oikeudellisten periaatteiden mukaisesti katsottava olevan oikeus määrätä sekä keksinnöstä että siihen myönnetystä hyödyllisyysmallioikeudesta. Hän voi siten luovuttaa keksintönsä tai oikeutensa kokonaan tai rajoitetusti toiselle taikka käyttöoikeuden hyödyllisyysmallioikeudella suojattuun keksintöön (käyttö lupa eli lisenssi). Nämä oikeustoimet määräytyvät yleisten sopimusoikeudellisten säännösten mukaan.

Pykälän 2 momentin mukaan käyttöluvan edelleen luovuttaminen on sallittu kuitenkin vain siinä tapauksessa, että siitä on sovittu hyödyllisyysmallioikeuden haltijan kanssa.

Pykälän 3 momentin mukaan käyttö lupa voi siirtyä liikkeen mukana, jollei sitä ole sopimuksessa kielletty. Luovuttaja vastaa kuitenkin liikkeen luovutuksen tapahduttuakin hyödyllisyysmallioikeuden haltijalle, että käyttöluvan ehtoja noudatetaan.

28 §. Hyödyllisyysmallioikeuden siirtymisestä toiselle, käyttöluvan luovuttamisesta, panttauksesta ja pakkoluvan luovuttamisesta sekä jäljempänä lain 32 §:n 1 momentissa tarkoitetun hyödyllisyysmallin käyttöoikeudesta on pyynnöstä tehtävä merkintä hyödyllisyysmallirekisteriin. Pykälän 3 momentin mukaan hyödyllisyysmallia koskevissa riita- ja muissa asioissa katsotaan hyödyllisyysmallioikeuden haltijaksi se, joka on viimeksi merkitty hyödyllisyysmallirekisteriin. Hyödyllisyysmallia koskeva asia voidaan panna vireille sitä vastaan, joka on rekisterin mukaan hyödyllisyysmallioikeuden haltija. Rekisteriviranomaisen tiedonannot voidaan lähettää aina rekisteriin haltijaksi merkitylle henkilölle. Tämä passiivinen asiavaltuus on kolmannen henkilön edun mukaista. Kolmannen henkilön täytyy voida luottaa siihen, ettei hänen nostaessaan kannetta rekisteriin haltijaksi merkittyä henkilöä vastaan, tehdä väitettä hyödyllisyysmallin siirtymisestä toiselle. Sitä vastoin ei ole katsottu tarpeelliseksi säätää vastaavaa aktiivista asiavaltuutta. Jos rekisteriin merkitty hyödyllisyysmallioikeuden haltija nostaa kanteen hyödylli-

syysmallioikeuden loukkauksesta siitä huolimatta, että hyödyllisyysmallioikeus on siirtynyt toiselle, vastaajan täytyy voida tehdä väite siitä, ettei vastapuoli ole oikea kantaja, vaikkakaan uutta hyödyllisyysmallioikeuden haltijaa ei ole merkitty rekisteriin. Ehdotus vastaa myös tältä osin patentti-, tavaramerkki- ja mallioikeuslainsäädäntöä.

29 §. Pykälässä on säännös siitä, mikä vaikutus rekisteriin tehdyllä hyödyllisyysmallioikeuden luovuttamisesta tai käyttöluvan taikka panttioikeuden saamisesta koskevalla merkinnällä on siinä tapauksessa, että hyödyllisyysmallioikeus tai hyödyllisyysmallia koskeva muu oikeus on aikaisemmin luovutettu toiselle, joka ei sitä ennen ole pyytänyt saantonsa merkitsemistä rekisteriin. Jos saaja on ollut vilpittömässä mielessä, ei aikaisempi luovutus ole voimassa häntä kohtaan.

30 §. Pykälän 1 momentissa on säännös oikeudesta saada pakkolupa hyödyllisyysmallioikeudella suojattuun keksintöön, kun keksintöä ei käytetä. Pakkoluvan voi saada se, joka haluaa Suomessa käyttää keksintöä, kun kaksi vuotta on kulunut hyödyllisyysmallioikeuden rekisteröinnistä eikä keksintöä ole kohtuullisessa laajuudessa käytetty. Pelkkää tuotteen maahantuontia ei pidetä tässä yhteydessä keksinnön käyttönä, vaan käyttö tarkoittaa hyödyllisyysmallioikeudella suojatun tuotteen valmistusta. Pakkolupa oikeuttaa käyttämään hyödyllisyysmallioikeudella suojattua keksintöä vain Suomessa. Oikeudet muissa maissa määräytyvät siellä olemassa olevien rekisteröintien perusteella.

Pykälän 2 momentin mukaan on hyödyllisyysmallin pakkoluvasta muuten voimassa vastaavat patenttilaissa säädetyt pakkolupasäännökset.

7 luku. Hyödyllisyysmallioikeuden lakkaamisen ja hyödyllisyysmallia koskeva ilmoitusvelvollisuus

31 §. Pykälässä ovat säännökset hyödyllisyysmallioikeuden siirtämisestä siihen oikeutetulle, jos hyödyllisyysmalli on rekisteröity muulle henkilölle. Tuomioistuin siirtää kanteesta hyödyllisyysmallioikeuden oikealle omistajalle. Kanne on pykälän 2 momentin mukaan pantava vireille vuoden kuluessa siitä, kun kantaja on saanut tiedon rekisteröinnistä ja muista kanteen perusteena olevista seikoista.

Mikäli hyödyllisyysmallioikeuden haltija on ollut vilpittömässä mielessä, kanteen vireillepano-oikeus vanhenee pykälän 2 momentin mukaan kolmessa vuodessa rekisteröinnistä lukien. Säännös vastaa patenttilain 52 §:n 4 momentissa säädettyä vanhentumisaikaa.

32 §. Pykälän 1 momentin mukaan saa hyödyllisyysmallioikeuden edellinen haltija, jolta rekisteröinti siirretään, jos hän on vilpittömässä mielessä ryhtynyt käyttämään ammattimaisesti hyödyllisyysmallia hyväksi tai ryhtynyt sitä varten olennaisiin toimenpiteisiin, kohtuullista korvausta vastaan ja kohtuullisin ehdoin jatkaa hyödyllisyysmallin hyväksikäyttöä. Sama oikeus on käyttöluvan haltijalla.

Pykälän 2 momentissa on säännös, jonka mukaan 1 momentissa mainittu hyväksikäyttö-oikeus voi siirtyä ainoastaan sen liikkeen mukana, jossa sitä käytetään hyväksi tai oli tarkoitettu hyväksi käytettäväksi.

33 §. Pykälässä on kysymys hyödyllisyysmallioikeuden lakkaamisesta sillä perusteella, että hyödyllisyysmallioikeuden haltija luopuu hyödyllisyysmallista. Pykälän 1 momentin mukaan vain hyödyllisyysmallioikeuden haltija voi ilmoittaa rekisteriviranomaiselle luopumisesta. Rekisteriviranomainen poistaa hyödyllisyysmallin rekisteristä.

Pykälän 2 momentin mukaan hyödyllisyysmallia ei saa poistaa rekisteristä, jos hyödyllisyysmallioikeus on ulosmitattu tai siihen on rekisteriin merkitty panttioikeus tai jos riita rekisteröinnin siirtämisestä on vireillä eikä asiaa ole lopullisesti ratkaistu. Vastaava säännös sisältyy patenttilainsäädäntöön.

34 §. Pykälässä on säädetty rekisteriviranomaiselle kuulutusvelvollisuus hyödyllisyysmallioikeuden siirrosta.

35 §. Pykälä sisältää periaatteen hyödyllisyysmallia koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta. Hyödyllisyysmallioikeuden ilmoitusvelvollisuutta koskeva säännös on ehdotuksen mukaan vastaavanlainen kuin on säädetty patenttilain 56 §:ssä.

Ehdotuksen mukaan hyödyllisyysmallin hakijalle ja haltijalle on asetettu eräitä velvoituksia toisia henkilöitä kohtaan, jos hän vetoaa tai viittaa hyödyllisyysmallioikeuteensa. Jos hyödyllisyysmallioikeuden hakija vetoamalla hakemukseensa esittää vaatimuksen toiselle ennen kuin hakemusasiakirjat ovat tämän lain 18 §:n mukaan tulleet julkisiksi, hänen on pyynnöstä annettava suostumuksensa siihen, että tämä saa tutustua asiakirjoihin. Samoin ehdotuksen

mukaan noudatetaan patenttilain 56 §:n 2 momentissa säädettyä ilmoitusvelvollisuutta hyödyllisyysmallioikeuden hakijaan ja haltijaan. Mainitun säännöksen mukaisesti se, joka kääntymällä toisen puoleen joko suoraan ilmoituksella tai muulla tavalla ilmoittaa, että hyödyllisyysmallioikeutta on haettu tai että se on myönnetty, ilmaisematta hakemuksen tai hyödyllisyysmallin numeroa, on sen velvollinen pyynnöstä viipymättä ilmoittamaan.

8 luku. Vastuu, korvausvelvollisuus ja tuomioistuinmenettely

36 §. Pykälässä säädetään patenttilain 57 §:n 1 momenttia vastaavasti kieltoetuomiosta hyödyllisyysmallin loukkaustapauksessa.

Kieltoetuomion käyttäminen on ehdotuksen mukaan mahdollista myös siinä tapauksessa, että loukkaaja on ollut vilpittömässä mielessä ja ettei häntä sen vuoksi voida tuomita rangaistukseen. Vastaavanlainen säännös on myös tavaramerkki- ja tekijänoikeuslaissa.

37 §. Pykälä sisältää korvausvelvollisuutta koskevat säännökset. Jos loukkaus on tahallinen tai tuottamuksellinen, loukkaaja on velvollinen suorittamaan kohtuullisen korvauksen keksinnön hyväksi käyttämisestä ja korvauksen muusta vahingosta, jonka loukkaus on aiheuttanut. Ehdotuksen sanonta vastaa patenttilaissa olevaa täyden korvauksen periaatetta. Jos tuottamus on vähäinen, voidaan vahingonkorvausta sovitella.

Pykälän 2 momentin mukaan vahingon korvausvelvollisuus rajoittuu siihen kohtuulliseksi katsottavaan voittoon, minkä hyödyllisyysmallinloukkaus on tuottanut. Säännös vastaa patenttilain 58 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentti sisältää vahingonkorvauskanteen vanhentumista koskevan säännöksen. Hyödyllisyysmallioikeuden haltijalla on oikeus saada korvausta vain viideltä kanteen nostamista edeltävältä vuodelta. Vastaava säännös on patenttilain 58 §:n 3 momentissa.

38 §. Pykälässä säädetään toimenpiteistä jatkettun hyödyllisyysmallinloukkauksen estämiseksi. Näihin ehdotetaan sovellettavaksi samoja toimenpiteitä kuin on säädetty patenttilain 59 §:ssä. Hyödyllisyysmallinloukkauksen kärsineen vaatimuksesta tuomioistuin voi, sen mukaan kuin katsotaan kohtuulliseksi, jatkettun loukkauksen estämiseksi määrätä, että suojattu tuote, joka on valmistettu hyödyllisyysmallioi-

keuden haltijan luvatta, tai esine, jonka käyttäminen sisältäisi hyödyllisyysmallinloukkauksen, on määrättyllä tavalla muutettava tai pantava talteen hyödyllisyysmallin jäljellä olevaksi rekisteröintiajaksi tai hävitettävä taikka, jos on kyse hyödyllisyysmallioikeudella suojatusta tuotteesta, luovutettava loukatulle lunastusta vastaan. Tämä ei kuitenkaan koske omaisuuden vilpittömässä mielessä saanutta henkilöä. Omaisuus voidaan myös takavarikoida. Tuomioistuimien voi vaadittaessa määrätä, että omaisuuden haltija saa määrättyin ehdoin hallita omaisuutta, koska on mahdollista, että loukkaaja on luovuttanut sen hyvässä uskossa ollealle henkilölle. Tälle aiheutuisi omaisuuden hävittämisestä kohtuuton taloudellinen tappio.

39 §. Pykälässä on patenttilain 57 §:n 2 momenttia vastaava rangaistussäännös.

Hyödyllisyysmallioikeuden loukkauksen rangaistusasteikko tulee uudelleen arvioitavaksi rikoslain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

40 §. Pykälä sisältää rangaistussäännökset lain 35 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden täyttämättä jättämisestä ja väärän tiedon antamisesta sanotussa pykälässä tarkoitetuissa tapauksissa. Syyteoikeus on järjestetty samalla tavalla kuin 39 §:n 2 momentissa.

41 §. Tässä pykälässä on säännökset hyödyllisyysmallin mitättömäksi julistamisen vaikutuksesta hyödyllisyysmallinloukkauksesta säädettyihin seuraamuksiin. Jos lainvoimaisella päätöksellä todetaan, että hyödyllisyysmallin rekisteröinti on mitätön, ei voida pitää kohtuullisena, että mitätön hyödyllisyysmalli voisi aiheuttaa hyödyllisyysmallinloukkauksesta säädettyjen seuraamusten tuomitsemisen. Pykälän 1 momenttiin on otettu tästä säännös.

Pykälän 2 momentti sisältää oikeudenkäyntiä koskevat säännökset sen tapauksen varalta, että hyödyllisyysmallinloukkausta koskevassa asiassa väitetään, ettei hyödyllisyysmalli täytä lain 1 §:n 2 ja 3 momentin, 2 §:n, 6 §:n 2 momentin, taikka 8, 9 tai 11 §:n vaatimuksia. Tuomioistuimien voi tällöin vastaajan vaatimuksesta lykätä asian käsittelyä tai ratkaisua, kunnes hyödyllisyysmallin rekisteröinnin mitättömäksi julistamista koskeva vaatimus on lopullisesti ratkaistu. Ehdotus vastaa patenttilain 61 §:n ja tavaramerkkilain 44 §:n säännöksiä.

42 §. Rekisteristä tulee käydä ilmi sellaiset oikeudelliset toimenpiteet, jotka saattavat vaikuttaa hyödyllisyysmallioikeuden tai käyttöluvan haltijan oikeuteen. Tämän vuoksi on pykälän 1 momenttiin otettu säännös, jonka mu-

kaan sen, joka tahtoo nostaa kanteen hyödyllisyysmallioikeuden siirtämisestä tai pakkoluvan myöntämisestä, on ilmoitettava siitä rekisteriviranomaiselle merkinnän tekemistä varten rekisteriin sekä annettava siitä tieto jokaiselle, jolla on rekisterin mukaan hyödyllisyysmallioikeuteen käyttöluva tai panttioikeus. Usein juuri käyttöluvan tai panttioikeuden haltijan etu vaatii, että hyödyllisyysmallioikeuden haltijan oikeus malliin pysyy voimassa.

Pykälän 1 momentin mukaan käyttöluvan haltijan on, jos hän aikoo nostaa kanteen hyödyllisyysmallioikeuden loukkauksesta, annettava siitä tieto hyödyllisyysmallioikeuden haltijalle.

Pykälän 1 momentissa säädetty tiedoksianto-velvollisuus on ehdotuksen 2 momentin säännöksen mukaan katsottava täytetyksi, kun ilmoitus on kirjattuna lähetyksenä annettu postin kuljetettavaksi hyödyllisyysmallirekisteriin merkityllä osoitteella. Tiedoksianto-velvollisuus on katsottava täytetyksi, vaikka lähetyks ei olisi rekisterissä olevan virheellisen merkinnän johdosta tullutkaan perille. Pykälän 3 momentin mukaan tiedoksianto-velvollisuuden täyttäminen on prosessiedellytys.

43 §. Pykälän mukaan Helsingin raastuvan oikeus on yksinomainen ja ehdoton oikeuspaikka kaikissa hyödyllisyysmalliasioissa. Vastaava säännös on myös tavaramerkki-, mallioikeus- ja patenttilaeissa.

44 §. Käsiteltäessä edellä 43 §:ssä mainittuja asioita sovelletaan vastaavasti patenttilain 66 ja 67 §:n säännöksiä. Raastuvanoikeuden apuna tulee olla kaksi sen kutsumaa teknisen alan asiantuntijaa, joiden on annettava oikeuden tekemistä kysymyksistä lausunto. Lausunto otetaan pöytäkirjaan. Raastuvanoikeus määrää tarpeellisen määrän asiantuntijoita kalenterivuodeksi kerrallaan. Ennen määräyksen antamista on oikeuden hankittava Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen ja Keskuskauppakamarin lausunto. Tehtävästä ei voi kieltäytyä ilman laillista syytä. Asiantuntijan tulee vannon vala ja hänelle maksetaan valtion varoista oikeuden määräämää kohtuullinen palkkio sekä matkakustannuskorvaukset.

45 §. Säännös velvoittaa tuomioistuimen lähettämään rekisteriviranomaiselle jäljennöksen tämän lain 43 §:ssä tarkoitetuissa asiassa antamasta tuomiosta ja ilmoittamaan tuomion lainvoimaisuuden.

9 luku. Erinäiset säännökset

46 §. Lakiehdotuksessa tarkoitetut maksut vahvistetaan asetuksella. Maksujen suuruus on määrättävä siten, että rekisteriviranomaisen perimät maksut peittävät hyödyllisyysmalliasioissa valtiolle aiheutuneet kustannukset.

47 §. Lakiehdotuksen mukaan hakemukselta, rekisteröinnistä ja rekisteriviranomaisesta annetaan tarkemmat säännökset asetuksella ja lisäksi rekisteriviranomainen voi antaa yksityiskohtaisia määräyksiä hyödyllisyysmallihakemuksista ja niiden käsittelystä.

48 §. Pykälä sisältää patenttilain 75 §:ään viitaten säännöksen keksinnön pakkolunastamisesta erityisen merkittävän yleisen edun sitä vaatiessa. Säännöksen mukaan maan ollessa sotatilassa tai sodan vaaran uhatessa valtioneuvosto voi määrätä, jos se yleiseltä kannalta katsotaan tarpeelliseksi, että oikeus tiettyyn keksintöön on kohtuullista korvausta vastaan luovutettava valtiolle tai jollekin toiselle, jonka valtioneuvosto määrää. Jos keksinnönsaaja on muu kuin valtio, eikä hän täytä korvausvelvollisuuttaan, valtion tulee suorittaa korvaus.

10 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

49 §. Pykälän 1 momentin mukaan lain voimaantulosta säädetään asetuksella.

Pykälän 2 ja 3 momentilla rajoitetaan lain 5 §:n 1 momentin ja 8 §:n käyttöä siten, ettei hyödyllisyysmallihakemusta voida etuoikeutta tai muuntamista hyväksikäyttäen katsoa tehdyksi ennen tämän lain voimaantuloa.

1.2. Patenttilaki

2 §. Pykälän 2 momenttiin on lisätty säännös, jonka mukaan myös hyödyllisyysmallihakemus, joka on tehty Suomessa aikaisemmin kuin patenttihakemus, saattaa muodostaa uutuudenesteen, jos kyseinen hyödyllisyysmallihakemus myöhemmin tulee julkiseksi. Säännös on tarpeen, koska patentilla ja hyödyllisyysmallioikeudella voidaan suojata samankaltaisia keksintöjä.

6 §. Pykälä koskee Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan mukaista aikaisemmasta hakemuksesta johdettavaa etuoikeutta. Pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että etuoikeuden perustana voi olla myös aikaisem-

pi Suomea tarkoittava hyödyllisyysmallihakemus.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

1.3. Mallioikeuslaki

2 §. Koska hyödyllisyysmallihakemukseen saattaa sisältyä myös malleja, ehdotetaan lainkohtaan lisättäväksi, että myös malli, joka ilmenee hyödyllisyysmallihakemuksesta ja joka ei oleellisesti eroa myöhemmin tehdyssä rekisteröintihakemuksessa esitetystä mallista, katsotaan tunnetuksi ja muodostaa uutuudenesteen, jos tuo vanhempi hakemus siihen sisältyvine malleineen myöhemmin tulee julkiseksi.

4 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi 2 kohtaan uusi e alakohta, jonka mukaan mallia ei rekisteröidä, jos siihen on ilman asianomaista lupaa otettu sellaista, joka ei eroa toiselle rekisteröidystä hyödyllisyysmallista. Uuden alakohdan lisäämisen johdosta ehdotetaan c ja d alakohtaan tehtäväksi lakitekniset korjaukset.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

1.4. Laki patentti- ja rekisterihallituksesta

1 §. Hyödyllisyysmallisuoja on teollisoikeudellinen suojamuoto, joita maassamme keskitetysti käsittelee kauppa- ja teollisuusministeriön alainen patentti- ja rekisterihallitus. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi keskusvirastolle annettavasta uudesta tehtävästä maininta.

4 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi alakohta, jonka mukaan patentti- ja rekisterihallituksen valitusosasto käsittelee ensimmäisenä muutoksenhakuasteena myös hyödyllisyysmalliasioissa patentti- ja rekisterihallituksessa annettuja päätöksiä.

10 §. Pykälään ehdotetaan lisäystä, jonka mukaan teknillistä asiantuntemusta edellyttävät hyödyllisyysmalliasiat korkeimmassa hallinto-oikeudessa käsitellään samassa kokoonpanossa kuin patenttiasiat.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

2. Voimaantulo

Ehdotetut lait on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 1992 alussa. Patentti- ja teksterihallitukselle on varattava riittävä valmistelu-aika, jotta virastolla olisi edellytykset käsitellä sille uudistuksen mukaan kuuluvat tehtävät.

Lakien voimaantulosta säädettäisiin asetusella.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki **hyödyllisyysmallioikeudesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Se, joka on tehnyt keksinnön, tai se, jolle keksijän oikeus on siirtynyt, voi hakemuksesta saada hyödyllisyysmallioikeuden keksintöön ja siten yksinoikeuden sen ammattimaiseen hyväksikäyttöön sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Keksinnöllä tarkoitetaan tässä laissa esineen muotona, rakenteena tai niiden yhdistelmänä toteutuvaa teknistä ratkaisua, jota voidaan käyttää teollisesti.

Hyödyllisyysmallioikeutta ei voi saada keksintöön, jonka hyväksikäyttö on siveellisyiden tai yleisen järjestyksen vastaista.

2 §

Keksinnön tulee olla uusi siihen verrattuna, mikä on tullut tunnetuksi ennen hyödyllisyysmallioikeuden hakemispäivää, ja lisäksi selvästi erota siitä.

Tunnetuksi katsotaan kaikki, mikä on tullut julkiseksi, joko kirjoituksen tai esitelmän välityksellä, hyväksi käyttämällä tai muulla tavalla. Myös ennen hyödyllisyysmallioikeuden hakemispäivää tässä maassa tehdyn hyödyllisyysmallioikeutta koskevan hakemuksen, patentti-hakemuksen ja mallioikeushakemuksen sisältö katsotaan tunnetuksi, jos mainittu hakemus

tämän lain 18 §:n, patenttilain 22 §:n tai mallioikeuslain 19 §:n säännösten mukaisesti tulee julkiseksi. Edellä 1 momentissa olevaa säännöstä, jonka mukaan keksinnön tulee selvästi erota siitä, mikä on tullut tunnetuksi ennen hyödyllisyysmallioikeuden hakemispäivää, ei tällöin sovelleta.

Hyödyllisyysmalli voidaan rekisteröidä, vaikka keksintö on kuuden kuukauden kuluessa ennen hakemuksen tekemistä tullut julkiseksi:

1) sellaisen ilmeisen väärinkäytöksen johdosta, joka on kohdistunut hakijaan tai siihen, jolta tämä johtaa oikeutensa; tai

2) sen johdosta, että hakija tai se, jolta tämä johtaa oikeutensa, on pannut keksinnön näytteille sellaisessa virallisessa tai virallisesti tunnustetussa kansainvälisessä näyttelyssä, jota tarkoitetaan kansainvälisiä näyttelyjä koskevassa sopimuksessa (SopS 36/37).

3 §

Hyödyllisyysmallin rekisteröinnillä saavutettu yksinoikeus sisältää jäljempänä säädetyin poikkeuksin sen, ettei muu kuin hyödyllisyysmallioikeuden haltija ilman tämän lupaa saa käyttää hyväkseen keksintöä valmistamalla, tarjoamalla, saattamalla vaihdantaan tai käyttämällä hyödyllisyysmallioikeudella suojattua tuotetta tai tuomalla maahan tai pitämällä

hallussaan tällaista tuotetta edellä sanottua tarkoitusta varten.

Yksinoikeus ei käsitä:

1) hyväksikäyttöä, joka ei ole ammattimaista;

2) sellaisen hyödyllisyysmallioikeudella suojatun tuotteen hyväksikäyttöä, joka tässä maassa on saatettu vaihdantaan hyödyllisyysmallioikeuden haltijan toimesta tai tämän suostumuksella; eikä

3) keksinnön käyttöä kokeissa, jotka koskevat itse keksintöä.

4 §

Mitä patenttilain 4 ja 5 §:ssä on säädetty keksinnön ammattimaisesta hyväksikäytöstä tai hyväksikäytöstä ulkomaisessa aluksessa, ilma-aluksessa tai muussa kulkuneuvossa niiden tarpeisiin, koskee soveltuvin osin tässä laissa tarkoitettua keksintöä.

5 §

Hyödyllisyysmallioikeutta koskeva hakemus, jonka tarkoittama keksintö on hakemispäivää edeltävän kahdentoista kuukauden aikana esitetty Suomessa myönnettävää patenttia tai hyödyllisyysmallin rekisteröintiä koskevassa hakemuksessa, taikka teollisoikeuden suojelemista koskevaan Pariisin yleissopimukseen (SopS 36/70 ja 43/75) liittyneessä toisessa valtiossa tehdyssä patenttia, keksijäntodistusta tai hyödyllisyysmallisuoja koskevassa hakemuksessa, on katsottava 2 §:n 1 ja 2 momenttia sekä 4 §:ää sovellettaessa tehdyksi samanaikaisesti aikaisemman hakemuksen kanssa, jos hakija sitä pyytää. Tällainen etuoikeus voidaan saada myös sellaisesta aikaisemmasta suojahakemuksesta, joka ei tarkoita yleissopimukseen liittyntä valtiota, jos siellä, missä aikaisempi hakemus on tehty, myönnetään suomalaisesta hakemuksesta vastaava etuoikeus ja jos siellä voimassa oleva lainsäädäntö on pääosin yhdenmukainen yleissopimuksen kanssa.

Asetuksella säädetään tai asetuksen nojalla annettavalla rekisteriviranomaisen päätöksellä määrätään, miten etuoikeutta koskeva pyyntö on esitettävä ja mitkä asiakirjat on annettava pyynnön tueksi.

2 luku

Hyödyllisyysmallihakemus ja sen käsittely

6 §

Hyödyllisyysmallioikeutta koskeva hakemus, jäljempänä hyödyllisyysmallihakemus, tehdään kirjallisesti patentti ja rekisterihallitukselle, joka toimii rekisteriviranomaisena.

Hakemuksen tulee sisältää keksinnön selitys ja tarvittavat kuvat sekä täsmällisesti ilmaistuna se, mitä hyödyllisyysmallioikeudella halutaan suojata (suoja vaatimus). Asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä hakemukseen liitettävistä kuvista. Selityksen tulee olla niin selvä, että ammattimies voi sen perusteella käyttää keksintöä.

Hakemuksessa on ilmoitettava keksijän nimi. Jos hyödyllisyysmallioikeutta hakee muu kuin keksijä, hakijan on selvitettävä oikeutensa keksintöön.

7 §

Keksinnön selitys ja suojavaatimus on laadittava suomeksi tai ruotsiksi voimassa olevan kielilainsäädännön mukaan. Milloin suojavaatimus on laadittu vain toisella kotimaisella kielellä, rekisteriviranomaisen on huolehdittava suojavaatimuksen kääntämisestä toiselle näistä kielistä ennen kuin hyödyllisyysmalli rekisteröidään. Hakijan on suoritettava vahvistettu käännösmaksu. Jos hakija on ulkomalainen, keksinnön selitys on laadittava suomeksi ja suojavaatimus suomeksi ja ruotsiksi. Jokaisella on kuitenkin oikeus laatia keksinnön selitys ja suojavaatimus sekä suomeksi että ruotsiksi.

Hakijan on suoritettava vahvistettu rekisteröintimaksu. Hakemus katsotaan tehdyksi vasta kun maksu on suoritettu.

8 §

Hyödyllisyysmallihakemus voidaan tehdä myös muuntamalla samaa keksintöä koskeva vireillä oleva patenttihakemus hyödyllisyysmallihakemukseksi, jolloin hyödyllisyysmallihakemus katsotaan tehdyksi samana päivänä kuin patenttihakemus. Muuntamista ei kuitenkaan voida tehdä enää sen jälkeen, kun kahdeksan vuotta on kulunut siitä päivästä, jona patenttihakemus katsotaan tehdyksi. Tällaista hyödyllisyysmallihakemusta tehtäessä on muutoin noudatettava mitä hyödyllisyysmallihakemuksen tekemisestä on säädetty.

9 §

Samassa hakemuksessa ei saa hakea hyödyllisyysmallioikeutta kahteen tai useampaan keksintöön.

10 §

Hyödyllisyysmallioikeuden hakijalla ja haltijalla, jolla ei ole kotipaikka Suomessa, tulee olla täällä asuva asiamies, joka on oikeutettu edustamaan häntä kaikissa hakemusta ja rekisteröityä hyödyllisyysmallia koskevissa asioissa.

11 §

Hyödyllisyysmallihakemusta ei saa muuttaa siten, että hyödyllisyysmallioikeus tulisi kosemaan jotakin, mikä ei käynyt selville alkupe-
räisestä hakemuksesta.

12 §

Rekisteriviranomainen tarkastaa, että hakemus täyttää 1 §:n 2 ja 3 momentin sekä 6—11 §:n vaatimukset.

Rekisteriviranomainen luokittelee hakemuksen.

13 §

Jos hakija ei ole noudattanut hakemusta koskevia säännöksiä tai viranomainen havaitsee olevan muita esteitä hyödyllisyysmallin rekisteröinnille, hakijaa on välipäätöksessä kehoitettava määräajassa antamaan lausumansa tai korjaamaan puutteellisuuden.

Jollei hakija välipäätöksessä määrätyn ajan kuluessa anna lausumaa tai ryhdy toimenpiteisiin korjatakse puutteellisuuden, josta on huomautettu, hakemus on jätettävä sillensä. Edellä 1 momentin mukaan annetussa välipäätöksessä on ilmoitettava tästä seuraamuksesta.

Sillensä jätetty hakemus otetaan uudelleen käsiteltäväksi, mikäli hakija kahden kuukauden kuluessa välipäätöksessä määrätyn ajan päättymisestä sitä pyytää sekä antaa lausumansa tai ryhtyy toimenpiteisiin puutteellisuuden korjaamiseksi ja saman ajan kuluessa suorittaa vahvistetun uudelleenkäsittelemäksun. Uudelleen käsiteltäväksi ottaminen voi tapahtua vain kerran.

14 §

Jos hakijan antaman lausuman jälkeen vielä on olemassa este hyödyllisyysmallin rekisteröinnille ja hakijalla on ollut tilaisuus antaa lausumansa esteestä, on hakemus hylättävä, jollei ole aihetta antaa hakijalle uutta välipäätöstä.

15 §

Jos joku väittää rekisteriviranomaiselle, että hänellä on parempi oikeus keksintöön kuin hakijalla, ja jos asiaa pidetään epäselvänä, viranomainen voi välipäätöksessä kehottaa häntä nostamaan kanteen tuomioistuimessa määrätyn ajan kuluessa uhalla, että väite jätetään huomioon ottamatta.

Jos tuomioistuimessa on vireillä riita paremmasta oikeudesta keksintöön, hyödyllisyysmallihakemuksen käsittely voidaan keskeyttää siihen asti, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

16 §

Jos joku rekisteriviranomaiselle näyttää, että hänellä on parempi oikeus keksintöön kuin hakijalla, rekisteriviranomaisen tulee hänen vaatimuksestaan siirtää hakemus hänelle. Samalla hänen on suoritettava uusi rekisteröintimaksu.

Ennen kuin siirtovaatimus on lopullisesti ratkaistu, hakemusta ei saa jättää sillensä, hylätä, hyväksyä eikä peruuttaa.

17 §

Jos hakemus täyttää 1 §:n 2 ja 3 momentin sekä 6—11 §:n vaatimukset, hyödyllisyysmalli merkitään hyödyllisyysmallirekisteriin. Rekisteröinnistä on kuulutettava ja hakijalle annettava rekisteröintitodistus.

18 §

Hakemusta koskevat asiakirjat ovat julkisia rekisteröintipäivästä lukien.

3 luku

Mahdollisuus vaatia rekisteröinnin mitättömäksi julistamista

19 §

Jos keksintö, jota hyödyllisyysmallioikeus koskee, tai hyödyllisyysmallioikeutta koskeva hakemus ei täytä 1 §:n 2 tai 3 momentissa, 2 §:ssä, 6 §:n 2 momentissa taikka 8, 9 tai 11 §:ssä säädettyjä vaatimuksia, kuka tahansa voi esittää vaatimuksen hyödyllisyysmallin rekisteröinnin julistamisesta kokonaan tai osittain mitättömäksi.

Vaatimus tulee tehdä rekisteriviranomaiselle kirjallisesti ja siinä tulee esiintuoda ne seikat, joihin vaatimus perustuu. Vaatimuksen tekijän

on suoritettava vahvistettu maksu. Jollei mak-
sua suoriteta, ei vaatimusta oteta tutkittavaksi.

Vaatimusta rekisteröinnin julistamisesta mi-
tättömäksi ei saa käsitellä, jos riitä rekisteröin-
nin siirtämisestä on vireillä.

20 §

Rekisteriviranomaisen on tiedotettava 19 §:n
nojalla tehdystä vaatimuksesta hyödyllisyys-
mallioikeuden haltijalle ja varattava hänelle
tilaisuus antaa lausumansa määrääjän kules-
sa. Jos on kysymys rekisteröinnin osittaisesta
mitättöimisestä, tulee haltijan esittää viran-
omaiselle uudelleen muotoiltu suojavaatimus
saman määrääjän kuluessa. Jos hän ei annetun
määrääjän kuluessa vastusta vaatimusta, rekis-
teröinti julistetaan kokonaan mitättömäksi.

Jos hyödyllisyysmallioikeuden haltija vastus-
taa vaatimusta, rekisteriviranomaisen on tut-
kittava esitetty vaatimus.

21 §

Jos rekisteriviranomainen vaatimuksen joh-
dosta toteaa, että keksintö jota hyödyllisyys-
mallioikeus koskee, tai hyödyllisyysmallioi-
keutta koskeva hakemus ei täytä lain 1 §:n 2
tai 3 momentissa, 2 §:ssä, 6 §:n 2 momentissa
taikka 8, 9 tai 11 §:ssä säädettyjä vaatimuksia,
hyödyllisyysmallin rekisteröinti on julistettava
kokonaan tai osittain mitättömäksi.

Jos rekisteröinti julistetaan mitättömäksi, on
päätöksestä kuulutettava sen saatua lainvoi-
man.

4 luku

Muutoksenhaku

22 §

Hyödyllisyysmallin rekisteröintiä tai mitättö-
mäksijulistamisvaatimusta koskevaan lopulli-
seen päätökseen hakija tai hyödyllisyysmallioi-
keuden haltija voi hakea muutosta, jos päätös
on hänelle kielteinen. Se, joka on esittänyt
vaatimuksen hyödyllisyysmallin rekisteröinnin
julistamisesta mitättömäksi, voi hakea muutos-
ta päätökseen, jolla vaatimus on hylätty.

Päätökseen, jolla 13 §:n 3 momentissa tar-
koitettu pyyntö hakemuksen ottamisesta uudel-
leen käsiteltäväksi on hylätty tai 16 §:ssä tar-
koitettu vaatimus hakemuksen siirtämisestä hy-
väksytty, hakija voi hakea muutosta. Päätök-
seen, jolla vaatimus hakemuksen siirtämisestä

on hylätty, vaatimuksen tekijä voi hakea muu-
tosta.

23 §

Muutosta rekisteriviranomaisen tämän lain
nojalla antamaan päätökseen haetaan valitta-
malla patentti- ja rekisterihallituksen valitus-
osastoon 60 päivän kuluessa siitä päivästä,
jona päätös on annettu asianomaiselle tiedoksi.
Saman ajan kuluessa valittajan on suoritettava
vahvistettu valitusmaksu uhalla, ettei valitusta
oteta tutkittavaksi.

Muutosta valitusosaston päätökseen haetaan
valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen 60
päivän kuluessa siitä päivästä, jona päätös on
annettu asianomaiselle tiedoksi.

5 luku

Suojan laajuus ja voimassaoloaika

24 §

Suojavaatimus määrää hyödyllisyysmallisuo-
jan laajuuden. Suojavaatimusta tulkittaessa
voidaan selitystä ja kuvia käyttää apuna.

25 §

Hyödyllisyysmallin rekisteröinti on voimassa
neljä vuotta rekisteröinnin hakemispäivästä ja
se voidaan hakemuksesta uudistaa kerran nel-
jäksi vuodeksi.

26 §

Rekisteröinnin uudistamista haetaan kirjalli-
sesti rekisteriviranomaiselta aikaisintaan vuotta
ennen rekisteröintikauden päättymistä ja vii-
meistään kuuden kuukauden kuluessa sen
päättymisen jälkeen. Saman ajan kuluessa on
suoritettava vahvistettu uudistamismaksu.

Rekisteröinnin uudistamisesta on kuulutetta-
va.

6 luku

Luovutus sekä käyttö- ja pakkolupa

27 §

Hyödyllisyysmallioikeus voidaan luovuttaa
toiselle.

Milloin toiselle on annettu oikeus ammatti-
maisesti käyttää hyväksi keksintöä (käyttölu-
pa), tämä saa luovuttaa oikeutensa edelleen
ainoastaan jos siitä on sovittu.

Milloin käyttöluva kuuluu liikkeeseen, saadaan se kuitenkin luovuttaa liikkeen mukana, jollei muuta ole sovittu. Tällöin luovuttaja vastaa edelleen siitä, että käyttöluvan ehtoja noudatetaan.

28 §

Milloin hyödyllisyysmallioikeus on siirtynyt toiselle tai sen käyttöluva on luovutettu, siitä on pyynnöstä vahvistettua maksua vastaan tehtävä merkintä hyödyllisyysmallirekisteriin. Sama koskee hyödyllisyysmallioikeuden panttausta. Jos näytetään, että rekisteriin merkitty käyttöluva tai panttioikeus on lakannut olemasta voimassa, merkintä on poistettava rekisteristä.

Mitä 1 momentissa on säädetty, on vastaavasti sovellettava pakkolupa- ja 32 §:n 1 momentissa tarkoitettuun oikeuteen.

Hyödyllisyysmallia koskevissa riita- ja muissa asioissa katsotaan hyödyllisyysmallioikeuden haltijaksi se, joka sellaisena on viimeksi merkitty hyödyllisyysmallirekisteriin.

29 §

Milloin joku on pyytänyt rekisteriin merkitäväksi, että hyödyllisyysmallioikeus on siirtynyt hänelle tai että hän on saanut hyödyllisyysmalliin käyttöluvan tai panttioikeuden ja jos hän silloin oli oikeuteensa nähden vilpittömässä mielessä, ei hyödyllisyysmallioikeuden tai hyödyllisyysmallia koskevan muun oikeuden aikaisempi luovutus toiselle ole voimassa häntä vastaan, ellei toinen sitä ennen ollut pyytänyt saantonsa merkitsemistä hyödyllisyysmallirekisteriin.

30 §

Milloin kaksi vuotta on kulunut hyödyllisyysmallin rekisteröinnistä, eikä keksintöä käytetä tässä maassa kohtuullisessa laajuudessa, voi se, joka haluaa täällä käyttää keksintöä, saada siihen pakkoluvan, jollei keksinnön käyttämättä jättämiseen ole hyväksyttävää syytä.

Mitä patenttilain 46—50 §:ssä on säädetty pakkoluvasta patentilla suojatun keksinnön hyväksikäyttöön, noudatetaan vastaavasti hyödyllisyysmallioikeuteen.

7 luku

Hyödyllisyysmallioikeuden lakkaaminen ja hyödyllisyysmallia koskeva ilmoitusvelvollisuus

31 §

Jos hyödyllisyysmalli on rekisteröity muulle kuin 1 §:n mukaan siihen oikeutetulle, tuomioistuimen on hyödyllisyysmalliin oikeutetun kanteesta siirrettävä se hänelle.

Kanne on pantava vireille vuoden kuluessa siitä, kun kantaja on saanut tiedon rekisteröinnistä ja muista kanteen perusteena olevista seikoista. Jos hyödyllisyysmallioikeuden haltija on ollut vilpittömässä mielessä, kun hyödyllisyysmalli rekisteröitiin tai se siirtyi hänelle, kannetta ei saa panna vireille myöhemmin kuin kolme vuotta hyödyllisyysmallin rekisteröinnin jälkeen.

32 §

Jos se, jolta rekisteröinti 31 §:n mukaisesti siirretään, on ollut vilpittömässä mielessä alkaessaan ammattimaisesti käyttää hyödyllisyysmallia tässä maassa tai ryhtyessään sitä varten olennaisiin toimenpiteisiin, hän saa kohtuullisesta vastikkeesta ja muutoin kohtuullisilla ehdoilla jatkaa hyödyllisyysmallin hyväksikäyttöä tai aloittaa aiotun hyväksikäytön pysyttämällä sen yleinen luonne. Sellainen oikeus on vastaavilla edellytyksillä rekisteriin merkityn käyttöluvan haltijalla.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu oikeus voi siirtyä toiselle ainoastaan sen liikkeen mukana, jossa sitä käytetään hyväksi tai jossa se oli tarkoitettu hyväksikäytettäväksi.

33 §

Jos hyödyllisyysmallioikeuden haltija kirjallisesti ilmoittaa luopuvansa rekisteröinnistä, rekisteriviranomaisen on poistettava hyödyllisyysmalli rekisteristä.

Jos hyödyllisyysmallioikeus on ulosmitattu tai siihen on olemassa rekisteriin merkitty panttioikeus tai riita rekisteröinnin siirtämisestä toiselle on vireillä, hyödyllisyysmallia ei saa haltijan pyynnöstä poistaa rekisteristä niin kauan kuin ulosmittaus tai panttioikeus on voimassa tai riita ei ole lopullisesti ratkaistu.

34 §

Kun hyödyllisyysmallin rekisteröinti on lainvoimaisella tuomiolla siirretty toiselle, rekisteriviranomaisen on kuulutettava siitä.

35 §

Mitä patenttilain 56 §:ssä on säädetty patenttia koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta, noudatetaan vastaavasti hyödyllisyysmallioikeuteen.

8 luku

Vastuu, korvausvelvollisuus ja tuomioistuinmenettely

36 §

Jos joku loukkaa hyödyllisyysmallioikeuden tuottamaa yksinoikeutta, tuomioistuin voi kieltää häntä jatkamasta tai toistamasta tekoa.

37 §

Joka tahallaan tai tuottamuksesta loukkaa hyödyllisyysmallioikeutta, on velvollinen suorittamaan kohtuullisen korvauksen keksinnön hyväksi käyttämisestä sekä korvauksen muusta vahingosta, jonka loukkaus on aiheuttanut. Jos tuottamus on vähäinen, voidaan vahingonkorvausta sovitella.

Milloin hyödyllisyysmallioikeuden loukkaus ei ole tahallinen eikä tuottamuksellinen, loukkaaja on velvollinen suorittamaan korvausta keksinnön hyväksi käyttämisestä siinä määrin kuin se katsotaan kohtuulliseksi.

Hyödyllisyysmallioikeuden loukkauksen perusteella voidaan korvausta vahingosta vaatia ainoastaan viiden viimeisen vuoden ajalta ennen kanteen vireille panoa. Oikeus korvaukseen vahingosta, jota koskevaa kannetta ei ole pantu vireille sanotun ajan kuluessa, on menetetty.

38 §

Mitä patenttilain 59 §:ssä on säädetty toimista jatkettun loukkauksen estämiseksi, noudatetaan vastaavasti hyödyllisyysmalleihin.

39 §

Joka loukkaa tahallaan hyödyllisyysmallioikeuden tuottamaa yksinoikeutta on tuomittava *hyödyllisyysmallioikeuden loukkauksesta* sakkoon tai enintään kuudeksi kuukaudeksi vankeuteen.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 1 momentissa mainitusta rikoksesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteesen pantavaksi.

40 §

Joka tahallaan tai tuottamuksesta, joka ei ole vähäinen, laiminlyö täyttää sen, mihin hän 35 §:n mukaan on velvollinen, on tuomittava *hyödyllisyysmallia koskevan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä* sakkoon.

Samaan rangaistukseen on tuomittava myös se, joka sanotussa pykälässä tarkoitetuissa tapauksissa antaa väärän tiedon, jollei teosta ole säädetty rangaistusta rikoslaissa.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä tässä pykälässä tarkoitettusta rikoksesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteesen pantavaksi.

41 §

Jos hyödyllisyysmallin rekisteröinti on lainvoiman saaneella päätöksellä julistettu mitättömäksi, ei 36—39 §:ssä säädettyä korvausta, rangaistusta tai muuta seuraamusta tuomita.

Milloin hyödyllisyysmallioikeuden loukkaus koskevassa asiassa väitetään, että rekisteröinti on tämän lain vastainen, tuomioistuin voi vastaajan vaatimuksesta lykätä asian käsittelyn tai ratkaisemisen siihen saakka kunnes rekisteröinnin mitättömäksi julistamista koskeva vaatimus on lopullisesti ratkaistu. Jollei vaatimusta ole esitetty rekisteriviranomaiselle, tuomioistuimen on jutun lykätessään asetettava vastaajalle määräaika, jonka kuluessa tällainen vaatimus on esitettävä.

42 §

Sen joka aikoo nostaa kanteen hyödyllisyysmallioikeuden siirtämisestä tai pakkoluvan myöntämisestä, on siitä ilmoitettava rekisteriviranomaiselle sekä annettava siitä tieto jokaiselle, jolla hyödyllisyysmallirekisterin mukaan on käyttö lupa tai panttioikeus hyödyllisyysmallioikeuteen. Jos käyttöluvan haltija aikoo nostaa kanteen hyödyllisyysmallioikeuden loukkauksesta, hänen on annettava siitä tieto hyödyllisyysmallioikeuden haltijalle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu tiedoksiantovelvollisuus katsotaan täytetyksi, kun ilmoitus on kirjattuna lähetyksenä annettu postin kuljetettavaksi hyödyllisyysmallirekisteriin merkityllä osoitteella.

Jos kannetta nostettaessa ei näytetä, että ilmoitus tai tiedoksianto on tapahtunut 1 momentin säännösten mukaisesti, on kantajalle varattava sitä varten tarpeellinen aika. Jos hän laiminlyö tämän ajan, kannetta ei oteta tutkittavaksi.

43 §

Helsingin raastuvanoikeus on laillinen tuomioistuin asioissa, jotka koskevat:

- 1) parempaa oikeutta keksintöön, johon hyödyllisyysmallioikeutta on haettu;
- 2) hyödyllisyysmallioikeuden siirtämistä;
- 3) pakkoluvan myöntämistä, pakkoluvan ehtojen muuttamista tai 32 §:n 1 momentissa tarkoitettun oikeuden kumoamista;
- 4) hyödyllisyysmallioikeuden loukkausta ja hyödyllisyysmallia koskevan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiä; tai

5) 37 §:ssä tarkoitetun korvauksen määräämistä.

44 §

Käsiteltäessä 43 §:ssä tarkoitettuja asioita noudatetaan vastaavasti patenttilain 66 ja 67 §:n säännöksiä.

45 §

Tuomioistuimen on lähetettävä rekisteriviranomaiselle jäljennös 43 §:ssä tarkoitettussa asiassa annettusta tuomiosta sekä samalla ilmoitettava, onko tuomio saanut lainvoiman.

9 luku

Erinäiset säännökset

46 §

Tässä laissa tarkoitetut maksut vahvistetaan asetuksella.

47 §

Tarkemmat säännökset hyödyllisyysmallihakemuksesta, hyödyllisyysmallirekisteristä ja sen pitämisestä sekä rekisteriviranomaisesta annetaan asetuksella. Rekisteriviranomainen voi antaa yksityiskohtaisia määräyksiä hyödyllisyysmallihakemuksesta ja sen käsittelystä.

48 §

Mitä patenttilain 75 §:ssä on säädetty keksintöä koskevan oikeuden luovuttamisvelvollisuudesta eräissä tapauksissa ja siitä suoritettava korvauksesta, noudatetaan vastaavasti hyödyllisyysmallioikeuteen.

10 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

49 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä päivänä.

Ennen lain voimaantuloa tehty hakemus ei ole 5 §:ssä tarkoitetun etuoikeuden perustana.

Patenttihakemusta, joka on tehty tai katsotaan tehdyksi ennen tämän lain voimaantuloa, ei voida 8 §:n mukaan muuntaa hyödyllisyysmallihakemukseksi.

2.

L a k i**patenttilain 2 ja 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 15 päivänä joulukuuta 1967 annetun patenttilain (550/67) 2 §:n 2 momentti ja 6 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 6 päivänä kesäkuuta 1980 annetussa laissa (407/80), seuraavasti:

2 §

Tunnetuksi katsotaan kaikki, mikä on tullut julkiseksi, joko kirjoituksen tai esitelmän välityksellä, hyväksi käyttämällä tai muulla tavalla. Myös ennen patentin hakemispäivää tässä maassa tehdyn patenttihakemuksen sisältö katsotaan tunnetuksi, jos mainittu hakemus 22 §:n säännösten mukaisesti tulee julkiseksi. Samoin ennen patentin hakemispäivää tässä

maassa tehdyn hyödyllisyysmallihakemuksen sisältö katsotaan tunnetuksi, jos mainittu hakemus hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 18 §:n mukaisesti tulee julkiseksi. Edellä 1 momentissa olevaa säännöstä, jonka mukaan keksinnön tulee olennaisesti erota siitä, mikä on tullut tunnetuksi ennen patentin hakemispäivää, ei sovelleta tällaisen patentti- tai hyödyllisyysmallihakemuksen sisällön suhteen.

6 §

Patenttihakemus, jonka tarkoittama keksintö on hakemispäivää edeltävän kahdentoista kuukauden aikana esitetty Suomessa myönnettävää patenttia tai hyödyllisyysmallioikeutta koskevassa hakemuksessa, taikka teollisoikeuden suojelemista koskevaan Pariisin yleissopimukseen (SopS 36/70 ja 43/75) liittyneessä toisessa valtiossa tehdyssä patenttia, keksijäntodistusta tai hyödyllisyysmallisuoja koskevassa hakemuksessa, on katsottava 2 §:n 1, 2 ja 4 momenttia sekä 4 §:ää sovellettaessa tehdyksi samanaikaisesti aikaisemman hakemuk-

sen kanssa, jos hakija sitä pyytää. Tällainen etuoikeus voidaan saada myös sellaisesta aikaisemmasta suojahakemuksesta, joka ei tarkoita yleissopimukseen liittynyttä valtiota, jos siellä, missä aikaisempi hakemus on tehty, myönnettään suomalaisesta hakemuksesta vastaava etuoikeus ja jos siellä voimassa oleva lainsäädäntö on pääosin yhdenmukainen yleissopimuksen kanssa.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä päivänä.

3.

Laki**mallioikeuslain 2 ja 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 12 päivänä maaliskuuta 1971 annetun mallioikeuslain (221/71) 2 §:n 2 momentti, ja 4 §:n 2 kohdan c ja d alakohta sekä

lisätään 4 §:n 2 kohtaan uusi e alakohta seuraavasti:

2 §

Tunnetuksi katsotaan kaikki, mikä on tullut julkiseksi, joko kuvaamisella, näytteillepanemisella, kaupaksi pitämisellä tai muulla tavalla. Myös malli, joka ei ole vielä tullut julkiseksi, katsotaan tunnetuksi, jos se ilmenee tässä maassa tehdystä patenttihakemuksesta, hyödyllisyysmallihakemuksesta taikka tavaramerkin tai mallin rekisteröintihakemuksesta, joka on tehty tai joka sen mukaan kuin siitä on säädetty on katsottava tehdyksi ennen 1 momentissa tarkoitettua päivää, ja joka malli sittemmin hakemuksen käsittelyn yhteydessä tulee julkiseksi.

2) jos malliin ilman asianomaista lupaa on otettu:

c) sellaista, joka voi aiheuttaa käsityksen, että kysymys on toisen suojatun kirjallisen tai taiteellisen teoksen nimestä, mikäli nimi on omaperäinen, tai sellaista, joka loukkaa toisen tekijänoikeutta sanotunlaiseen teokseen tai oikeutta valokuvaan;

d) sellaista, joka ei olennaisesti eroa tässä maassa toiselle rekisteröidystä mallista; tai

e) sellaista, joka ei olennaisesti eroa tässä maassa toiselle rekisteröidystä hyödyllisyysmallista.

4 §

Mallia ei rekisteröidä:

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä päivänä.

4.

Laki**patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan patentti- ja rekisterihallituksesta 30 päivänä joulukuuta 1965 annetun lain (749/65) 1 §:n 1 momentti ja 10 §, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentti 25 päivänä toukokuuta 1973 annetussa laissa (422/73) ja 10 § muutettuna 12 päivänä tammikuuta 1979 annetussa laissa (12/79), sekä

lisätään 4 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on 22 päivänä huhtikuuta 1988 annetussa laissa (359/88), uusi 1 a kohta seuraavasti:

1 §

Patenttia, hyödyllisyysmallioikeutta, mallioikeutta, tavaramerkkiä, kaupparekisteriä ja toiminimeä koskevien asiain käsittelyä varten on kauppa- ja teollisuusministeriön alainen patentti- ja rekisterihallitus. Sen käsiteltäväksi voidaan asetuksella määrätä myös muita teollisoikeudellisia tai niihin verrattavia asioita.

4 §

Patentti- ja rekisterihallituksen päätökseen asiassa, jonka virkamies on ratkaissut, saa hakea muutosta patentti- ja rekisterihallituksen valitusosastolta 60 päivän kuluessa siitä päivästä, jona valittaja on saanut tiedon päätöksestä, milloin:

1 a) päätöksellä on ratkaistu hakemus hyödyllisyysmallin rekisteröimisestä tai muu hyödyllisyysmallia koskeva asia;

10 §

Kun patentti- tai hyödyllisyysmalliasioita käsitellään korkeimmassa hallinto-oikeudessa, on niiden käsittelyssä osallisena, laissa säädetyn tuomionvoivan jäsenmäärän lisäksi, kaksi tasavallan presidentin kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämää yli-insinöörineuvosta, joiden tulee olla teknillisen korkeakoulun loppututkinnon suorittaneita ja näihin asioihin perehtyneitä.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä päivänä.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1990

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Matti Louekoski*

2.

Laki**patenttilain 2 ja 6 §:n 1 momentin muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 15 päivänä joulukuuta 1967 annetun patenttilain (550/67) 2 §:n 2 momentti ja 6 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 6 päivänä kesäkuuta 1980 annetussa laissa (407/80), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Tunnetuksi katsotaan kaikki, mikä on tullut julkiseksi, joko kirjoituksen tai esitelmän välityksellä, hyväksikäyttämällä tai muulla tavalla. Myös ennen patentin hakemispäivää tässä maassa tehdyn patenttihakemuksen sisältö katsotaan tunnetuksi, jos mainittu hakemus 22 §:n säännösten mukaisesti tulee julkiseksi. Edellä 1 momentissa olevaa säännöstä, jonka mukaan keksinnön tulee olennaisesti erota siitä, mikä on tullut tunnetuksi ennen patentin hakemispäivää, ei sovelleta tällaisen hakemuksen sisällön suhteen.

Tunnetuksi katsotaan kaikki, mikä on tullut julkiseksi, joko kirjoituksen tai esitelmän välityksellä, hyväksi käyttämällä tai muulla tavalla. Myös ennen patentin hakemispäivää tässä maassa tehdyn patenttihakemuksen sisältö katsotaan tunnetuksi, jos mainittu hakemus 22 §:n säännösten mukaisesti tulee julkiseksi. *Samoin ennen patentin hakemispäivää tässä maassa tehdyn hyödyllisyysmallihakemuksen sisältö katsotaan tunnetuksi, jos mainittu hakemus hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 18 §:n mukaisesti tulee julkiseksi.* Edellä 1 momentissa olevaa säännöstä, jonka mukaan keksinnön tulee olennaisesti erota siitä, mikä on tullut tunnetuksi ennen patentin hakemispäivää, ei sovelleta tällaisen *patentti- tai hyödyllisyysmallihakemuksen* sisällön suhteen.

6 §

Patenttihakemus, jonka tarkoittama keksintö on hakemispäivää edeltävän kahdentoista kuukauden aikana esitetty Suomessa myönnettävää patenttia koskevassa hakemuksessa, taikka teollisoikeuden suojelemista koskevaan Pariisin yleissopimukseen (SopS 36/70 ja 43/75) liittyneessä toisessa valtiossa tehdyssä patenttia, keksijäntodistusta tai hyödyllisyysmallisuojaa koskevassa hakemuksessa, on katsottava 2 §:n 1, 2 ja 4 momenttia sekä 4 §:ää sovellettaessa tehdyksi samanaikaisesti aikaisemman hakemuksen kanssa, jos hakija sitä pyytää.

6 §

Patenttihakemus, jonka tarkoittama keksintö on hakemispäivää edeltävän kahdentoista kuukauden aikana esitetty Suomessa myönnettävää patenttia *tai hyödyllisyysmallioikeutta* koskevassa hakemuksessa, taikka teollisoikeuden suojelemista koskevaan Pariisin yleissopimukseen (SopS 36/70 ja 43/75) liittyneessä toisessa valtiossa tehdyssä patenttia, keksijäntodistusta tai hyödyllisyysmallisuojaa koskevassa hakemuksessa, on katsottava 2 §:n 1, 2 ja 4 momenttia sekä 4 §:ää sovellettaessa tehdyksi samanaikaisesti aikaisemman hakemuksen kanssa, jos hakija sitä pyytää.

Voimassa oleva laki

Tällainen etuoikeus voidaan saada myös sellaisesta aikaisemmasta suojahakemuksesta, joka ei tarkoita yleissopimukseen liittynyttä valtiota, jos siellä, missä aikaisempi hakemus on tehty, myönnetään suomalaisesta hakemuksesta vastaava etuoikeus ja jos siellä voimassaoleva lainsäädäntö on pääosin yhdenmukainen yleissopimuksen kanssa.

Ehdotus

sen kanssa, jos hakija sitä pyytää. Tällainen etuoikeus voidaan saada myös sellaisesta aikaisemmasta suojahakemuksesta, joka ei tarkoita yleissopimukseen liittynyttä valtiota, jos siellä, missä aikaisempi hakemus on tehty, myönnetään suomalaisesta hakemuksesta vastaava etuoikeus ja jos siellä *voimassa oleva* lainsäädäntö on pääosin yhdenmukainen yleissopimuksen kanssa.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä päivänä.

3.

L a k i**mallioikeuslain 2 ja 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 12 päivänä maaliskuuta 1971 annetun mallioikeuslain (221/71) 2 §:n 2 momentti, ja 4 §:n 2 kohdan c ja d alakohta sekä

lisätään 4 §:n 2 kohtaan uusi e alakohta seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

Tunnetuksi katsotaan kaikki, mikä on tullut julkiseksi, joko kuvaamisella, näytteillepanemisella, kaupaksi pitämisellä tai muulla tavalla. Myös malli, joka ei ole vielä tullut julkiseksi, katsotaan tunnetuksi, jos se ilmenee tässä maassa tehdystä patenttihakemuksesta, tahi tavaramerkin tai mallin rekisteröintihakemuksesta, joka on tehty tai joka sen mukaan kuin siitä on säädetty on katsottava tehdyksi ennen 1 momentissa tarkoitettua päivää, ja joka malli sittemmin hakemuksen käsittelyn yhteydessä tulee julkiseksi.

Tunnetuksi katsotaan kaikki, mikä on tullut julkiseksi, joko kuvaamisella, näytteillepanemisella, kaupaksi pitämisellä tai muulla tavalla. Myös malli, joka ei ole vielä tullut julkiseksi, katsotaan tunnetuksi, jos se ilmenee tässä maassa tehdystä patenttihakemuksesta, *hyödyllisyysmallihakemuksesta taikka* tavaramerkin tai mallin rekisteröintihakemuksesta, joka on tehty tai joka sen mukaan kuin siitä on säädetty on katsottava tehdyksi ennen 1 momentissa tarkoitettua päivää, ja joka malli sittemmin hakemuksen käsittelyn yhteydessä tulee julkiseksi.

4 §

Mallia ei rekisteröidä:

2) jos malliin ilman asianomaista lupaa on otettu:

Voimassa oleva laki

c) sellaista, joka voi aiheuttaa käsityksen, että kysymys on toisen suojatun kirjallisen tai taiteellisen teoksen nimestä, mikäli nimi on omaperäinen, tai sellaista, joka loukkaa toisen tekijänoikeutta sanotunlaiseen teokseen tai oikeutta valokuvaan; *tai*

d) sellaista, joka ei olennaisesti eroa tässä maassa toiselle rekisteröidystä mallista.

Ehdotus

c) sellaista, joka voi aiheuttaa käsityksen, että kysymys on toisen suojatun kirjallisen tai taiteellisen teoksen nimestä, mikäli nimi on omaperäinen, tai sellaista, joka loukkaa toisen tekijänoikeutta sanotunlaiseen teokseen tai oikeutta valokuvaan;

d) sellaista, joka ei olennaisesti eroa tässä maassa toiselle rekisteröidystä mallista; *tai*

e) sellaista, joka ei olennaisesti eroa tässä maassa toiselle rekisteröidystä hyödyllisyysmallista.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä päivänä.

4.

Laki**patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan patentti- ja rekisterihallituksesta 30 päivänä joulukuuta 1965 annetun lain (749/65) 1 §:n 1 momentti ja 10 §, sellaisena kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentti 25 päivänä toukokuuta 1973 annetussa laissa (422/73), ja 10 § sellaisena kuin se on 12 päivänä tammikuuta 1979 annetussa laissa (12/79), sekä

lisätään 4 §:n 1 momenttiin sellaisena kuin se on 22 päivänä huhtikuuta 1988 annetussa laissa (359/88) uusi 1 a kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Patenttia, mallioikeutta, tavaramerkkiä, kaupparekisteriä ja toiminimeä koskevien asiain käsittelyä varten on kauppa- ja teollisuusministeriön alainen patentti- ja rekisterihallitus. Sen käsiteltäväksi voidaan asetuksella määrätä myös muita teollisoikeudellisia tai niihin verrattavia asioita.

Ehdotus

1 §

Patenttia, *hyödyllisyysmallioikeutta*, mallioikeutta, tavaramerkkiä, kaupparekisteriä ja toiminimeä koskevien asiain käsittelyä varten on kauppa- ja teollisuusministeriön alainen patentti- ja rekisterihallitus. Sen käsiteltäväksi voidaan asetuksella määrätä myös muita teollisoikeudellisia tai niihin verrattavia asioita.

4 §

Patentti- ja rekisterihallituksen päätökseen asiassa, jonka virkamies on ratkaissut, saa hakea muutosta patentti- ja rekisterihallituksen valitusosastolta 60 päivän kuluessa siitä päivästä, jona valittaja on saanut tiedon päätöksestä, milloin:

1 a) päätöksellä on ratkaistu hakemus hyödyllisyysmallin rekisteröimisestä tai muu hyödyllisyysmallia koskeva asia;

Voimassa oleva laki

10 §

Kun patenttiasioita käsitellään korkeimmas-
sa hallinto-oikeudessa, on niiden käsittelyssä
osallisena, laissa säädetyn tuomionvoivan jä-
senmäärän lisäksi, kaksi tasavallan presidentin
kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämää yli-
insinöörineuvosta, joiden tulee olla teknillisen
korkeakoulun loppututkinnon suorittaneita ja
patentti asioihin perehtyneitä.

Ehdotus

10 §

Kun *patentti- tai hyödyllisyysmalliasioita* kä-
sitellään korkeimmassa hallinto-oikeudessa, on
niiden käsittelyssä osallisena, laissa säädetyn
tuomionvoivan jäsenmäärän lisäksi, kaksi tasa-
vallan presidentin kolmeksi vuodeksi kerral-
laan määräämää yli-insinöörineuvosta, joiden
tulee olla teknillisen korkeakoulun lopputut-
kinnon suorittaneita *ja näihin* asioihin perehty-
neitä.

*Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädet-
tävänä päivänä.*

Asetus

hyödyllisyysmallioikeudesta

Kauppa- ja teollisuusministerin esittelystä säädetään hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain (/) 48 §:n nojalla:

Hyödyllisyysmallihakemus ja päiväkirja

1 §

Hyödyllisyysmallihakemuksen muodostaa kirjelmä (hakemuskirja) liitteineen.

2 §

Hakemuskirjan on oltava hakijan tai hänen asiamiehensä allekirjoittama ja siinä tulee olla:

1) hakijan nimi, kotipaikka ja osoite sekä, jos hakijaa edustaa asiamies, myös tämän nimi, kotipaikka ja osoite;

2) keksijän nimi ja osoite;

3) hyödyllisyysmallihakemuksessa tarkoitetun keksinnön lyhyt ja asiallinen nimitys;

4) ilmoitus siitä, pyydetäänkö hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain (/) 5 §:n mukaista etuoikeutta;

5) milloin useat yhdessä hakevat hyödyllisyysmallin rekisteröintiä, ilmoitus siitä, onko joku heistä oikeutettu kaikkien puolesta vastaanottamaan rekisteriviranomaisen ilmoitukset; sekä

6) ilmoitus hakemuskirjan liitteistä.

3 §

Hakemuskirjaan on liitettävä:

1) keksinnön selitys ja keksinnön havainnollistamiseksi kuva tai kuvia sekä suojavaatimus;

2) jos hakijaa edustaa asiamies, tälle annettu valtakirja;

3) milloin joku muu kuin hakija on tehnyt keksinnön, asiakirja, joka näyttää toteen hakijan oikeuden; sekä

4) todistus rekisteröintimaksun suorittamisesta

4 §

Jollei asiakirjaa ole laadittu hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 7 §:n 1 momentin

mukaisella kielellä, on hakijan annettava rekisteriviranomaiselle myös sen suomen- tai ruotsinkielinen käännös. Kun on kysymys muusta asiakirjasta kuin selityksestä tai suojavaatimuksesta, rekisteriviranomainen voi kuitenkin olla vaatimatta käännöstä tai hyväksyä käännöksen muulle kielelle kuin suomeksi tai ruotsiksi.

5 §

Kun hyödyllisyysmallihakemus tehdään muuntamalla patenttihakemuksesta, tulee hakemuksen yhteydessä ilmoittaa, milloin hakemuksen perustana oleva patenttihakemus on tehty tai katsotaan tehdyksi ja mikä on sen hakemusnumero. Tällaiseen muuntamalla tehtyyn hyödyllisyysmallihakemukseen siirretään viran puolesta patenttihakemuksesta tarpeelliset asiakirjat, ei kuitenkaan selitystä, suojavaatimusta eikä kuvia.

6 §

Rekisteriviranomainen merkitsee hyödyllisyysmallihakemukseen hakemusnumeron ja saapumispäivän.

7 §

Rekisteriviranomainen pitää päiväkirjaa saapuneista hyödyllisyysmallihakemuksista. Hakemus merkitään päiväkirjaan rekisteröintimaksun tultua maksetuksi. Päiväkirja on julkinen.

Päiväkirjaan merkitään kustakin hakemuksesta:

1) hakemuksen saapumispäivä ja hakemusnumero;

2) luokat, joihin hakemus on luokiteltu;

3) hakijan nimi, kotipaikka ja osoite;

4) jos hakijaa edustaa asiamies, tämän nimi, kotipaikka ja osoite;

5) keksijän nimi ja osoite;

6) keksinnön nimitys;

7) jos hakemus on saatu muuntamalla aiemmin tehdystä patenttihakemuksesta, päivä, jolloin patenttihakemus on tehty tai katsotaan tehdyksi;

8) jos etuoikeutta on pyydetty, missä etuoikeuden perustaksi ilmoitettu aikaisempi hakemus on tehty sekä tämän hakemuksen tekemispäivä ja numero;

9) asiassa saapuneet kirjelmät ja suoritettut maksut; sekä

10) asiassa tehdyt päätökset.

8 §

Jos rekisteriviranomaiselle tehdään ilmoitus, että keksintö, johon on haettu hyödyllisyysmallioikeutta, on siirtynyt toiselle, tämä on merkittävä hakijaksi päiväkirjaan ainoastaan, jos siirto on näytetty toteen.

Etuoikeus

9 §

Saadakseen hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 5 §:ssä mainitun etuoikeuden on hakijan pyydettävä sitä Suomessa tehdyssä hakemuksessa ja siinä ilmoitettava missä ja milloin etuoikeuden perustaksi ilmoitettu hakemus on tehty sekä niin pian kuin mahdollista sen numero. Jos hakemus tehdään muuntamalla hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 8 §:n mukaan, on etuoikeuspyyntö voimassa ilman erillistä pyyntöä myös uuden, muuntamalla saadun hakemuksen osalta.

10 §

Rekisteriviranomainen voi välipäätöksellä kehottaa hakijaa näyttämään toteen pyydetyn etuoikeuden toimittamalla määrääjassa viranomaiselle etuoikeuden perustana olevan hakemuksen vastaanottaneen viranomaisen antaman todistuksen hakemuksen saapumispäivästä ja hakijan nimestä sekä saman viranomaisen oikeaksi todistaman jäljennöksen hakemuksesta. Jäljennös on annettava rekisteriviranomaisen määräämässä muodossa.

11 §

Etuoikeus voi perustua ainoastaan ensimmäiseen hakemukseen, jossa keksintö on esitetty.

Jos ensimmäisen hakemuksen tekijä tai hänen oikeudenomistajansa on samalle viran-

omaiselle myöhemmin tehnyt samaa keksintöä tarkoittavan hakemuksen, voidaan myöhempi hakemus esittää etuoikeuden perustaksi edellytyksellä, että sitä tehtäessä aikaisempi hakemus oli peruutettu, jätetty sillensä tai hylätty sen tulematta julkiseksi ja ettei siitä ollut jäänyt voimaan mitään oikeutta eikä se ollut ollut etuoikeuden perustana. Jos etuoikeus on saavutettu myöhemmän hakemuksen perustella, ei aikaisempaan hakemukseen enää voida vedota etuoikeuden saavuttamiseksi.

12 §

Samalle hakemukselle voidaan pyytää etuoikeutta useiden, myös eri maissa tehtyjen hakemusten perusteella.

Suojavaatimus

13 §

Suojavaatimuksen tulee sisältää:

1) keksinnön nimitys;

2) ilmoitus tekniikasta, johon verrattuna keksintö on uusi (tekniikan taso), jos tällainen ilmoitus on tarpeen; sekä

3) ilmoitus siitä, mikä keksinnössä on uutta ja omalaatuista.

Suojavaatimus saa sisältää ainoastaan yhden keksinnön.

Suojavaatimus ei saa sisältää siinä esitettyyn keksintöön nähden asiaan kuulumatonta tai hakijan pyytämään yksinoikeuteen nähden epäolennaista.

Selitys

14 §

Keksinnön selitys saa sisältää ainoastaan selailaista, mikä on tarpeen keksinnön selventämiseksi. Jos on tarpeen käyttää uutta tai sellaista ammattisanaa, joka ei ole yleisesti hyväksytty, se on selitettävä. Merkit ja mittayksiköt eivät saa poiketa niistä, joita Suomessa yleensä käytetään.

Kuvat

15 §

Kuvien tulee olla niin tarkat, että niistä selvästi käy ilmi se, mitä halutaan suojata. Piirustusten ja valokuvien tulee olla mustavalkoisia ja toisintamiskelpoisia. Kuvat eivät saa olla A 4 kokoa isompia.

Hyödyllisyysmallihakemuksen muutokset

16 §

Suojavaatimusta ei saa muuttaa siten, että se tulee sisältämään sellaista, mikä ei ilmene alkuperäisestä hyödyllisyysmallihakemuksesta. Jos vaatimusta muutetaan siten, että se tulee sisältämään uusia määrittäviä, hakijan tulee samanaikaisesti ilmoittaa, mistä vastaava seikka on löydettävissä alkuperäisestä hakemuksesta.

Hyödyllisyysmallirekisteri

17 §

Hyödyllisyysmalli merkitään hyödyllisyysmallirekisteriin, mikäli se täyttää lain 1 §:n 2 ja 3 momentin sekä 6—11 §:n vaatimukset.

Rekisteriin merkitään:

- 1) hyödyllisyysmallihakemuksen päiväkirjanumero sekä hyödyllisyysmallin rekisterinumero ja luokat;
- 2) hyödyllisyysmallioikeuden haltijan nimi, kotipaikka ja osoite;
- 3) jos hyödyllisyysmallioikeuden haltijaa edustaa asiamies, asiamiehen nimi, kotipaikka ja osoite;
- 4) keksijän nimi ja osoite;
- 5) seuraavat päivämäärät:
 - a) hakemuksen tekemispäivä;
 - b) jos hyödyllisyysmallihakemus on saatu hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 8 §:n mukaisesti muuntamalla patenttihakemuksesta, patenttihakemuksen tekemispäivä;
 - c) hyödyllisyysmallin rekisteröintipäivä;
- 6) pyydetty etuoikeus, sekä ilmoitus siitä, missä etuoikeuden perustaksi ilmoitettu hakemus on tehty, sen tekemispäivä ja numero; sekä
- 7) keksinnön nimitys ja kuva.

18 §

Hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 17 §:ssä tarkoitetun hyödyllisyysmallin rekisteröintiä koskevan kuulutuksen tulee sisältää hyödyllisyysmallin rekisterinumero ja luokat, keksinnön nimitys ja kuva tai kuvat, hyödyllisyysmallioikeuden haltijan nimi sekä hakemuksen päiväkirjanumero.

19 §

Milloin joku on rekisteriviranomaiselle tehnyt vaatimuksen hyödyllisyysmallin rekisteröinnin julistamisesta mitättömäksi tai milloin joku on rekisteriviranomaiselle ilmoittanut

nostaneensa kanteen hyödyllisyysmallioikeuden siirrosta taikka pakkoluvan myöntämisestä, on siitä tehtävä merkintä rekisteriin.

Kun jäljennös tuomioistuimen tuomiosta on toimitettu rekisteriviranomaiselle hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 45 §:n mukaan tai kun rekisteriviranomainen on 1 momentissa tarkoitetussa asiassa ratkaissut vaatimuksen hyödyllisyysmallin julistamisesta mitättömäksi, tehdään siitä merkintä hyödyllisyysmallirekisteriin. Päätöksen saatua lainvoiman tehdään siitä hyödyllisyysmallirekisteriin merkintä siten, että rekisteristä pääosin ilmenee asian ratkaisu.

20 §

Hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 28 ja 29 §:ssä tarkoitetun merkinnän tulee sisältää oikeuden haltijan nimi, kotipaikka ja osoite sekä hyödyllisyysmallioikeuden siirtymisen, käyttöluvan luovutuksen tai panttauksen päivämäärä. Käyttöluvan osalta on pyynnöstä merkittävä, onko hyödyllisyysmallin haltijan oikeutta myöntää muita käyttölupia rajoitettu.

Jollei kysymystä merkinnän tekemisestä välittömästi voida ratkaista, on rekisteriin kuitenkin merkittävä, että merkintää on pyydetty.

Edellä olevia 1 momentin säännöksiä on vastaavasti sovellettava pakkoluvan ja hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 32 §:n 1 momentissa tarkoitetun oikeuden merkitsemiseen.

21 §

Milloin hyödyllisyysmallioikeus on ulosmitattu, tehdään siitä ilmoituksen perusteella merkintä hyödyllisyysmallirekisteriin.

Rekisteriin merkitään myös ilmoitus asiasta koskevasta muutoksesta.

22 §

Jos hyödyllisyysmallioikeuden haltija ilmoittaa hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 33 §:n 1 momentin mukaan luopuvansa hyödyllisyysmallinsa rekisteröinnistä ja jos tätä mallia koskeva käyttölupa on merkitty rekisteriin, on käyttöluvan haltijalle ilmoitettava siitä ja varattava hänelle kohtuullinen aika oikeutensa valvomiseksi asiassa ennen kuin hyödyllisyysmalli poistetaan rekisteristä.

23 §

Rekisteröinnin uudistamisesta tehdään merkintä hyödyllisyysmallirekisteriin.

Uudistamista koskevassa kuulutuksessa on ilmoitettava hyödyllisyysmallin rekisterinnumero, uudistetun suoja-ajan alkamispäivä sekä hyödyllisyysmallioikeuden haltijan nimi ja osoite.

24 §

Kun rekisteröinti on lakannut, on rekisteriviranomaisen poistettava hyödyllisyysmalli rekisteristä.

Kun hyödyllisyysmalli on poistettu rekisteristä tai kun hyödyllisyysmallioikeus on lainvoimaisella tuomioistuimen päätöksellä siirretty toiselle, on rekisteriviranomaisen kuulutettava siitä.

Erinäisiä säännöksiä

25 §

Hyödyllisyysmallihakemus luokitellaan kansainvälisen patenttiluokitusjärjestelmän mukaisesti.

26 §

Kuulutukset hyödyllisyysmalliasioissa julkaistaan rekisteriviranomaisen toimittamassa julkaisussa.

Voimaantulosäännös

27 §

Tämä asetus tulee voimaan päivänä
kuuta 19 .
